29- HUDÜD BAHSI
1- Hadd-i Serikat ve Nisabi Babi
2- Serefli ve Serefsiz Hirsizin Elinin Kesilmesi ve Hudüd Hakkinda Sefaatte Bulunmaktan Nahi Babi
Bu Hadisten Çikarilan Hükümler:
3- Zina Edenin Haddi Babi
4- Zina Hakkinda Evli Kimsenin Recmi Babi
5- Kendi Aleyhine Zinayi I'tiraf Eden Kimse Babi
Bu Hadisten Çikarilan Hükümler:
Bu Rivayetlerden Çikarilan Hükümler:
Bu Hadisten Çikarilan Hükümler:
6- Zimi Olan Yahudilerin Zina Sebebi Ile Recmedilmesi Babi
Bu Hadislerden Çikarilan Hükümler
Bu Rivayetlerden Çikarilan Hükümler:
7- Nifaslidan Haddin Te'hiri Babi
8- Sarabin Haddi Babi
Bu Hadisten Çikarilan Hükümler:
Bu Hadisten Çikarilan Hükümler:
9- Ta'zir Kirbaçlarinin Mikdari Babi
10- Hududun Sahiplerine Keffaret Olusu Babi
Bu Hadisten Çikarilan Hükümler:
11- Hayvanin, Ma'den ve Kuyunun Yaralamasinin Heder Olmasi Babi

29- HUDÜD BAHSI

Hudûd: Haddin ccm'idir. Hadd: Menetmek demektir. Kapiciya had-dâd denilmesi, içeriye girmekten menettigi içindir.
Serîatte hadd: Allah Teâiâ için takdir edilen cezadir. Bu cezalar, hadd-i zina, hadd-i siirb, hadd-i kaziV gibi nevi'lere ayrilirlar.

1- Hadd-i Serikat ve Nisabi Babi

1- (1684) Bize Yahya b. Yahya ile tshfik b. Ibrahim ve lbni Ebî Ömer rivayet ettiler. Lâfiz Yahya'nindir, lbni Ebî Ömer: Bize rivayet etti ta'bîrini kullandi. Ötekiler: Bize Siifyân b. Uyeyne Zührî'den, o da Ainra'dan, o da AiseMen naklen haber verdi, dediler. Aise söyle demis:
Besûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Settem) çeyrek altinda ve fazlasinda hir-iizin elini keserdi

(...) Bize Ishâk b. Ibrahim ile Abd b. Humeyd de rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Abdûrrazzak haber verdi. (Dedi ki) : Bize Ma'mer haber verdi. H.
Bize Ebû Bekir b. Ebî Seybe dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ye1zîd b. Hârûn rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Süleyman b. Kesir ile Ibrahim b. Sa'd haber verdi. Bunlarin hepsi Zührrden bu hadîsin mislini bu isnâdda rivayet etmislerdir.

2- (...) Bana Ebû't-Tâhir ile Harmele b. Yahya rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Velîd b. Sucâ' dahî rivayet etti. Lâfiz Velîd ile Haçmele'-nindir. (Dediler ki) : Bize Ibni Vehb rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Yûnus, Ibni Sihâb'dan, o da Urve ile Amra'dan, onlar da Âise'den, o da Resûlüllah (SatlaUaJiii Aleyhi ve SellemJ'den naklen haber verdi.

«Hirsizin eli ancak çeyrek altinda veya daha fazlada kesilir.» buyurmuslar.

3- (...) Bana Ebû't-Tâhir ile Hârûn b. Saîd El-Eylî ve Ahmed b. Isa rivayet ettiler. Lâfiz Harun ile Ahmcd'indir. Ebû't-Tâhir: Bize haber verdi ta'bîrini kullandi. Ötekiler: Bize Ibni Vehb rivayet etti dediler. (Demis ki) : Bana Mahra m e, babasindan, o da Süleyman b. Yesâr'dan, o da Amra'dan, o da Âise'yi rivayet ederken dinlemis olmak üzere haber verdi, ki Âise Kesûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'i söyle buyururken dinlemis:
«El ancak çeyrek altinda ve onun yukarisinda kesilir.»

4- (...) Bana Bisr b. Hakem El-Abdî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdülâzîz b. Muhammed, Yezid b. Abdillâh b. Hâd'dan, o da Ebû Bekir b. Muhammed'den, o da Amra'dan, o da Âise'den naklen rivayet etti ki, Âise Peygamber (Saliallahü Aleyhi ve Seltem) 'i:
«Hirsizin eli ancak çeyrek altinda ve daha fazlada kesilir.» buyururken isitmis.

(...) Bize Ishâk b. Ibrahim ile Muhammed b. El-Müsennâ ve Ishâk b. Mansûr toptan Ebû Âmir El-Akadî'den rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Misver b. Mahreme ogullarindan Abdullah b. Ca'fer, Yezîd b. Abdillâh b. Hâd'dan bu isnâdla bu hadîsin mislim rivayet etti.
Bu hadîsi Buhâri, Ebû Dâvûd, Tirmizî ve Ibni Mâce «Hudûd» bahsinde; Nesâî «Kati'»da muhtelif râvilerden tahrîc etmislerdir.
îslâmda hirsizin cezasi elinin kesilmesidir. Bunu Teâlâ Hazretleri

(Erkek ve kadin hirsizin etlerini kesiverin!) [1] âyet-i kerîmesi ile emir buyurmustur. Kaadi Iyâz diyor ki: «Allah Teâlâ mallari, hirsizin elini kesmeyi vâcib kilmak suretiyle korumustur. Gasib, ihtilas ve yagma gibi hirsizlik sayilmayan seylerde el kesmeyi emr etmemis tir; çünkü hirsizliga nazaran bunlar az vuku' bulur. Bir de bu gibi seyleri hükümete müracaat ederek geri almak ve beyyine ile isbât etmek kolaydir. Hirsizlik böyle degildir; ona beyyine getirmek nadiren mümkün olur. Bu sebeple hirsizliga büyük ehemmiyet verilmis; onu en mükemmel se-kilde menetmek için cezasi sîddetlendirilmistir...»
Âyet-i kerîme ne mikdâr malda el kesilecegi hususunda mücmeldir, tste bu hadîs ve emsali bu ciheti beyan etmektedirler.

5- (1685) Bize Muhammed b. Abdillâh b. Nüraeyr rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Humeyd b. Abdirrahmân El-Ruâsî, Hisâm b. Urve'den, o da bahasindan, o da Âise'den naklen rivayet etti. Âise söyle demis:
Resûlüilah (Sallallahü Aleyhi veSellem) zamaninda hirsizin eli çelik veya deriden mamul bir kalkan kiymetinden —ki Ikisi de kiymet sahibidir— daha azda kesilmemistir.

(...) Bize Osman b. Ebî Seybe de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abde b. Süleyman ile Humeyd b. Abdirrahmân haber verdiler. H.
Bize Ebû Bekir b. Ebi Seybe dahî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ab-durrahîm b. Süleyman rivayet etti. H.
Bize Ebû Küreyb de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Üsâme rivayet etti. Bu râvilerin hepsi Hisâm'dan bu isnâdla tbni Nümeyr'in, Humeyd b. Abdirrahmân Er-Ruasî'den naklettigi hadis gibi rivayette bulunmuslardir. Abdurrahîm ile Ebû Üsâme'nin hadîslerinde: *O gün o kiymet sahibi idi.» cümlesi de vardir.

6- (1686) Bize Yahya b. Yahya -rivayet etti. (Dedi ki) : Mâlik'e, Nâfî'den dinledigim, onun da Ibni Ömer'den naklen rivayet ettigi su hadîsi okudum:
Kesûiüllâh(SalIallahü Aleyhi ve Sellem) bir hirsizin elini, kiymeti üç dirhem olan bir kalkandan dolayi kesmistir.

(...) Bize Kuteybe b. Saîd île Ibni Rumh, Leys b. Sa'd'dan rivayet ettiler. H.
Bize Züheyr b. Harb ile Îbni'l-Müsennâ dahî rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Yahya —ki El-Kattân'dir— rivayet etti. H.
Bize Ibni Nümeyr de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize babam rivayet etti. H.
Bize Ebû Bekir b. Ebî Seybe de rivayet etti, (Dedi ki) : Bize Aliy b. Müshir rivayet etti. Bunlarin hepsi Ubeydullah'dan rivayet etmislerdir. H.
Bana Züheyr b. Harb dahî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ismail (yâni Ibni Uleyye) rivayet etti. H.
Bize Ebû'r-Rabî' ile Ebû Kâmil de rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Hammâd rivayet etti. H.
Bana Muhammed b. Kâfi' dahî rivayet etti, (Dedi ki) : Bize Abdür-razzâk rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Süfyân, Eyyûb-i Sahtiyani ile Eyyûb b. Mûsâ ve Ismail b. Ümeyye'den naklen haber verdi. H.
Bana Abdullah b. Abdirrahmân Ed-Dârimî de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Nuaym haber verdi. (Dedi ki) : Bize Süfyân, Eyyûb ile Ismâîl b. Ümeyye'den ve Ubeydullah ile Mûsâ b. Ukbe'den rivayet etti. H.
Bize Muhammed b. Kâfi' dahî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdür-razzâk rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ibni Cüreyc haber verdi. (Dedi ki) : Bana Ismâîl b. Ümeyye haber verdi. H.
Bana Ebû't-Tâhir de rivayet etli. (Dedi ki) : Bize Ihni Vehb, Han-zale b. EM Süfyân El-Cümahî ile Ubeydullah b. Ömer, Mâlik b. Enes ve Üsâme b. Zeyd El-Leysî'den naklen haber verdi.
Bu râvIIerin hepsi Nâfi'den, o- da Ibni Ömer'den, o da Peygamber (SaüaUahti Aleyhi ve Sellemfâçn naklen Yahya'nin, Mâlîk'den naklettigi hadîs gibi rivayette bulunmuslardir. Su kadar var ki, bazisi (sadece) «kiymeti» demis; bazilari: «kiymeti üç dirhem olan» demislerdir.

7- (1687) Bize Ebû Bekir b. Ebî Seybc ile Ebû Küreyb rivayet ettiler. (Dediler ki): Bize Ebû Muâviye, A'mes'den, o da Ebû Sâlih'den, o da Ebû Hüreyre'den naklen rivayet etti. Ebû Hüreyre göyle demis : Re-sûlüllah (Sailallahü Aleyhi ve Sellem):
«Allah hirsiza lanet eylesin! Bir yumurtayi çalar da eli kesilir; ipi çalar da eli kesilir!» buyurdular..

(...) Bize Amrû'n-Nâkid ile tshâk b. Ibrahim ve Aliy b. Hasrem hep birden îsâ b. Yûnus'dan, o da A'mes'den naklen bu isnâdla bu hadîsin mislini rivayet ettiler. Yalniz o: «Bir ip çalsa... ve bir yumurta çalsa...» diyormus.
Bu rivayetleri Buhâri «Hudûd» bahsinde; son rivayeti Nesâî «Kati'»da, Ibni Mâce «Hudûd»da tahrîc etmislerdir.
Rivayetlerin hepsi çalinan malin nisabini yâni hirsiz ne mikdâr mal çalarsa eli kesilecegini bildirmektedir. Eu hususta Nevevî sunlari söylemistir :
«Ulemâ hirsizin eli kesilmesi lâzim geldigine ittifak etmis; nisâb ve mikdârimn sart olup olmamasi hususunda ise ihtilâfa düsmüslerdir. Zahirîler nisabin sart olmadigina, çalman malin azinda, çogunda el kesmek lâzim geldigine kail olmuslardir. Bizim ulemâmizdan îbni Binti's.Sâfiî de buna kaildir. Kaadî Iyâz bu kavli Hasan-i Basrî-ile Haricîler 'den ve Zahirîler 'den rivayet etmistir. Bunlar Teâlâ Hazretlerinin :
(Erkek ve kadin hirsizin ellerini kesiverini) âyet-i kertmesinin umumu ile istidlal etmis; ayeti tahsise lüzum görmemislerdir.
Cumhuru ulemâ: Ei ancak nisâb bulunursa kesilir; demislerdir. Delilleri buradaki Sanih hadislerdir. Sonra nisaoin mikdârinda Ihtilâf etmislerdir, imam Safiî: Nisâb, çeyrek altin dinar veya onun kiymetidir; velev ki kiymeti Uç dirhem (gümüs) yahut daha az veya çok olsun! Bu mikalardan daha azda el kesilmez; demistir. Ulemâdan birçoK-lari yahut ekserisi buna kail olmuslardir. Hz. Âise ile Ömer b. Abdi1âziz'in, Evzâi, Ley s, Ebû Sevr, lshâk ve baskalarinin kavilleri de budur. Dâvûd-u Zahirî 'den dahî rivayet olunmustur.
Imam Mâlik, Ahmed ve bir rivayette Ishâk çeyrek altinda veya üç dirhemde yahut bunlardan birinin kiymetinde el kesilecegine, bundan asagi olursa kesiirniyecegine kail olmuslardir.
Süleyman b. Yesâr, Ibni Subrurr;, Ibni Ebî Leylâ ve bir rivayette Hasan.i Hasrî elin ancak bes dirhemde kesilecegini söylemislerdir. Bu kavil Ömer b. Hattâb'dan rivayet olunmustur.
Ebû Han îf e ile ashabina göre el ancak on dirhem veya o kiymetteki mal için kesilir.

Kaadî Iyâz bazi sahabeden buradaki nisâbm dört dirhem oldugunu rivayet etmistir. Osman El-Bettî 'den nisabin bir dirhem oldugu, Hasan 'dan iki dirhem oldugu, Ibrahim Nehaî'-den kirk dirhem yahut dört altin dînâr oldugu rivayet edilmistir.

Sahîh olan kavil Safiî ile ona muvafakat edenlerin söylediklerîdir. Çünkü Peygamber (Sallailahü Aleyhi ve Sellem) bu hadîslerde nisabi lâfzan tasrîh etmis ve onun çeyrek dînâr (altin) oldugunu bildirmistir. Geri kalan takdirler merdûddur; asillari yoktur. Bununla beraber onlar buradaki sarih hadîslere de muhaliftir.

Peygamber (Sallailahü A leyhl ve Sellem) 'in hirsizin elini üç dirhem kiymetinde bir kalkan için kestigini bildiren rivayete gelince : Bu o mikdâ-rin çeyrek dînâra veya daha fazlasina müsavi olduguna hamledilir. Sonra bu, umumu olmayan muayyen bir kaziyyedir. Binâenaleyh bu ihtimâlli rivayete bakarak nisabi tahdîd hususunda Peygamter (Sallailahü Aleyhi ve Scllem)'in sarih sözünü terk etmek caiz degildir; belki o rivayeti onun sözüne muvafik olana hamletmek gerekir. Diger rivayet (yâni: Hirsizin eli bir kalkanin kiymetinden daha azda kesilmez rivayeti) de öyledir. O da kalkanin çeyrek dînâr kiymetinde olduguna hamledilir. Peygamber (SallaUahü Aleyhi ve Sellem)in sarih takdirine uymasi için bu te'vîl mutlaka lâzimdir.

Bâzi Hanefîler'le baskalarinin ihticâc ettikleri, on dirhem kiymetinde —bir rivayette bes dirhem kiymetinde— bir kalkan için el kesildigini bildiren hadîsler ise zayiftir: Onlarla baska rivayet bulunmasa bile amel edilemez; nerede kaldi ki bunlar çeyrek dinarla takdir hususundaki sahih ve sarih hadîslere muhalif olduklari halde amel edilsin! Mâmaiîh bu rivayetleri, hirsizin elini kesmek için sart olmayip tesadüfen kiymeti on dirhem gelen kalkana hamletmek de mümkündür. Rivayetin lâfzinda nisabin bununla takdir edildigine delâlet eden bir sey yoktur.»

Nevevî'nin sözü burada sona erdi. Ancak onun kat'î bir lisanla sahîh ve hakli gösterdigi Sâfiî1er'in istidlaline Hanefî1er'den îmam Tahâvî su cevâbi vermistir:

«Bu söylediklerinizi teslim ve kabul edebilirdik : Sayet Hz. Âise'den gelen rivayetler muhtelif olmasaydi!..»

Tahâvî bundan sonra bu rivayetlerin bâzisinin muttasil, bazisinin mevkuf oldugunu senedleri ile beyân etmistir. Hanefîler bu meselede Tahâvî ve Nesâî'nin rivayet ettikleri Ibni Abbâs 'RaâIyallahu anh) hadîsleri ile amel etmislerdir. Bu rivayetlerin birinde Hz. Ibni Abbâs: «Resû\üUah (Satlallahii Aleyhi ve Selle/n)*™, mukabilinde el kestigi kalkanin kiymeti on dirhemdi.» demistir. Nesâi'nin bir rivayetinde: «Re-sûlüllah (Sallatlahü Aleyhi ve Sellem} devrinde kalkanin kiymeti on dirhemdi.» deniliyor, Hz. Âise rivayetleri or dirhemden azda el kesmeyi mubah görüyor; îbni Abbâe rivayetleri ise bunu tecviz etmiyor. Usûl-i fikih kaidelerine g#fe hazrla ibâha yâni haramla mubah tearuz ederse hazr tercih olunur. Yâni burada oldugu gibi; bir mesele hakkinda iki rivayet bulunup biri mubah olduguna, digeri caiz olmadigina -delâlet ederse caiz olmadigini bildiren rivayetle amel gerekir.

Hâsili: Islâm dîninde hirsizin cezasi elinin kesilmesidir.

Hirsiz: Baskasinin milki oldugu süphesiz bilinen nisâb mikdân veya kiymeti nisâb mikdarim bulan korunan bir mali gizlice alan âkil ve balig kimsedir. Su halde baskasinin milki olmayan yahut milk oldugunda süphe edilen veya korunmayan bir mali çalan hirsizin eli kesilmedigi gibi, çaldigi mal nisâb mikdarini tutmayan, gizli çalmayan ve âkil balig olmayan hirsizin da eli kesilmez. Bu hususta Hanefî1er'in «El-Ihtîyâr* adli fikih kitabinda söyle îzâhât verilmistir:

«Insanlardan öylesi vardir ki, onu ne akil menedebilir ne nakil! Böy-lelerini ne diyanet vazgeçirebilir, ne de mürüvvet ve emânet önleyebilir!.. Eger el kesmek, asmak ve emsali gibi ser'î zecirler olmasaydi bunlar baskalarinin mallarini inad için asikâre almaya yahut gizlice çalmaya sitâb ederlerdi. Bunda ise kimseye meçhul kalmayan bir fesad vardir. Iste küçük ve büyük hirsizlikta [2] —fesad kapisini kapamak ve kul-larm hallerini düzene sokmak için— gerek gizlenen, gerekse inadina asikâre çalan hirsiz hakkinda bu zecrî cezalari mesru kilmak münâsib olmustur. Deliller mutlak oldugundan eli kesilmesi hususunda hür ile köle müsavidir...

Hirsizin âkil balig olmasi lâ büddür; çünkü el kesmek, cinayetten menetmek için mesru' olmustur; sabinin ve delinin cinayeti yoktur...»

Hirsizin eli kesilmek için korunan bir mali çalmis olmasi bütün ulemaya göre sarttir. Bundan dolayidir ki, kefen soyucunun eli kesilmez. Çünkü kefen korunan bir mal degildir.
Her malin korunmasi o yerin örfü âdedine baglidir. Bu hususta Dâvûd.u Zahirî cumhura muhâlefetJederek malin korunmasini sart kilmamistir. Hirsizin çaldigi malda süphesi olmamasi da sarttir. Yâni çaldigi malin baskasina aid oldugunu yüzde yüz bilecektir. Aksi takdirde eli kesilmez; zîra ser'î hadler (cezalar) süphe ile tatbik edilemezler.
Mali çalman kimsenin, malini istemesi de sarttir.
îlk defa çaldiginda hirsizin sag eli kesileceginde bütün ulemâ müttefiktir. Sâ'fiî, Mâlik, Medine ulemâsi, Zührî , Imam Ahmed ve Ebû Sevr 'e göre ikinci defa çaldiginda sol ayagi, üçüncüde sol eli, dördüncüde sag ayagi kesilir. Bundan sonra her çaldiginda ta'zîr olunur. Hanefîler'e göre ise ikinci hirsizlikta sol ayagi kesilir. Bir daha çalarsa artik el ayak kesilmez; tevbe edinceye kadar hapsedilir.
Imam Azam, Mâlik, Safiî ve cumhûr-u ulemâ elin bilekten, ayagin da topuktan kesilecegine kail olmuslardir. Hz. Ali (RadiyaUahuanh) ayagin yaridan kesilecegini söylemistir. Imam Ahmed'le Ebû Sevr'in mezhepleri de budur. Seleften bazilarina göre el dirsekten kesilir; omuzdan kesilecegini söyleyenler de olmustur.
Hirsizin yumurta veya ip çalma rivayetine gelince: Ulemâdan bir cemaate göre buradaki yumurtadan murâd: Basa giyilen migfer; ipten maksat da gemi halatidir ki, bunlarin her biri çeyrek dinardan fazla kiymetlidir. Fakat muhakkik âlimler bu te'vîli zayif görmüslerdir. Çünkü migferle halatin zahiren birer kiymeti vardir. Halbuki bu makam kiymet beyani degil, kiymetsiz bir seyin beyâni makamidir. Pek kiymetli
Ur mâl Çaldigi {çln di kesffen veya LpseJden Ur hirsiz o ka/ar ayiplanmaz; kiymetsiz bir seyden dolayi cezalanirsa ayiplanir. Meselâ : Yaziklar olsun filâna! Bir milyonluk mal Için elinin kesilmesine sebep oldu! denilmez. Bu hiç bir millette âded degildir. Bilâkis çalman mal ehemmiyetsiz olursa bu söz o zaman söylenir ve : Yaziklar olsun filâna! Çürük bir ipten dolayi hapsi boyladi! denilir. Yâni çalinan sey ne kadar kiymetsizse bu makamda söz o nisbette belig sayilir. Neve'vî: «Dogrusu bundan murâd: Ehemmiyetsiz bir mal mukabilinde kaybettigi elin büyüklügüne tenbîhtir...» diyor. Yumurta ile ipten bunlarin cinsleri kas-dedilmis de olabilir. Yahut yumurtayi çalmakla eli kesilmeyince hirsiz bundan cesaret alarak daha kiymetli mallari çalmaya baslar ve nihayet eli kesilir. Buna sebep ilk çaldigi yumurta oldugu için hadîste o zikredilmistir. Söyle de denilebilir: Hirsiz bir yumurta veya ip çalar da hükümdar siyaseten onun elini keser. Hadîste zikredilmeleri bundan olabilir.
Rasûlüliah (Sallallahü Aleyhi ve Seltem) 'in :
«Allah hirsiza lanet eylesin!» buyurmasi, sahsi belirtilmeyen âsîlere lanet okumanin caiz olduguna delildir. Çünkü bu lanet cinse raci'dir ve caizdir. Muayyen kimseye lanet okumak caiz degildir. Mâmafîh bâzilari : «Hadd vuriilmazdan önce lanet okumana? caiz, hadden sonra ise caiz degildir; çünkü hudûdü ser'iyye günahlara keffârettir.» demislerse de Kaadî Iyâz bu te'vîlin bâtil oldugunu söylemistir.

2- Serefli ve Serefsiz Hirsizin Elinin Kesilmesi ve Hudüd Hakkinda Sefaatte Bulunmaktan Nahi Babi

8- (1688) Bize Kuteybe b. Saîd rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Leys rivayet etti. H.
Bize Muhammed b. Rumli da rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ley», Ibni Sihâb'dan, o da Urve'den, o da Âise'den naklen haber verdi ki :
Hirsizlik eden Mahzûmiyye kadinin hâli Kureys'i üzmüs; ve : Bunun hakkinda Resûlüllah(Sallallahü Aleyhi ve Seltcm) 'le kim konusacak? demisler : (Bâzilari) : Buna kim cesaret edebilir! Meger ki Rcsûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in habîbi Ümâme ola! demisler. Bunun üzerine onunla Üsâme konusmus. Resûlüllah (Saüallahü Aleyhi ve Sellem):
«Allah'tn hadlerinden bîr hadd hakkinda sefaat mi ediyorsun?» buyurmus. Sonra ayaga kalkarak hutbe okumus ve sunlari söylemis :
«Ey nâs! Sizden öncekileri (Allah) ancak sunun için helak etmistir ki, onlar aralarindan serefti biri hirsizlik 'ederse onu birakirlar; zayif olan çalarsa üzerine haddi tatbik ederlerdi. Allah'a yemin olsun ki. Mu ham-med'in

kizi Fâtime hirsizlik etse mutlaka elini keserdim!..»
Ibni Rumh'un hadîsinde :
«Sizden öncekiler helak oldu.» cümlesi vardir.

9- (...) Bana Ebû't-Tâhir ile Harmele b. Yahya da rivayet ettiler. Lâfiz Harmele'nindir. (Dediler ki) : Bize Ibni Vehb haber verdi. (Dedi ki) : Bana Yûnus b. Yezîd, Ibni Sihâb'dan naklen haber verdi. (Demis ki): Bana Urve b. Zübeyr, Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Seltem)'in zevcesi Âise'den naklen haber verdi ki:
Peygamber (Sailallahü Aleyhi ve Sellem) zamaninda Fetih gazasinda hirsizlik eden kadinin hali Kureys'i üzmüs de : Bunun hakkinda Resulü Hah (Sallallahü Aleyhi ve Seltem)le kim konusacak? demisler. (Bâzilari): Buna kim cesaret edebilir! Meger ki Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)m habîbi Üsâme ola! demisler. Bunun üzerine kadin Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)e getirilerek onun hakkinda kendileri ile Üsâme h. Zeyd konusmus. Derken Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in yüzü renklenmis; ve :
«Allah'in hadlerinden bir hadd hakkinda sefâaf mi ediyorsun?» buyurmus. Bunun üzerine Üsâme kendilerine :
— Benim için magfiret dile yâ ResûIâllah! demis. Aksam olunca Re-sûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) ayaga kalkarak hutbe okumus: Allah'a gerektigi gibi senada bulunmus. Sonra sunlari söylemis:
«Bundan sonra (malum ola ki) : (Allah) sizden öncekileri ancak sunun için helak etmistir ki, onlar aralarindan serefli biri hirsizlik ederse onu birakirlar; zayif olan çalarsa üzerine haddi tatbik ederlerdi. Hiç süphe yoîc ki ben —nefsim yedi kudretinde bulunan Allah'a yemin olsun!— Mu-hammed'In kizi Fâtime hirsizlik etse mutlaka elini keserdim!»
Bundan sonra emir buyurmus ve hirsizlik eden o kadinin eli kesilmis.
Yûnus sunlari söylemis: Ibni Sihâb dedi ki: Urve sunu söyledi: Aisc:
— Sonralari kadin güzelce tevbe etti; ve evlendi. Bu isten sonra bana gelir; ben de onun hacetini Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve SeUem) fe arz ederdim.» dedi.

10- (...) Bize Abd b. Humeyd dahî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdürrazzâk haber verdi. (Dedi ki) : Bize Ma'm er, Zührî'den, o da Ur-ve'den, o da Aise'den naklen haber verdi. Söyle demis:
«Mahzûm kabilesinden bir kadin esyayi âriyeten alir; ve bunu inkâr ederdi. Bunun üzerine Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) elinin kesilmesini emir buyurdu. Derken ailesi Üsâme b. Zeyd'e gelerek onunla konustular. O da kadin hakkinda Resûlüllah (Sallallahü Aîeyhi ve Sellem) le konustu.» Bundan sonra râvi hadîsi, Leys ve Yûnus hadîsi gibi rivayet etmistir.

11- (1689) Bana Seleme b. Sebîb de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ha sen b. A'yen rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ma'kil, Ebû'z-Zübeyr'den, o da Câbir'den naklen rivayet etti ki, Benî Mahzûm kabilesinden bir kadin hirsizlik etmis de Peygamber (Sallallahü A ieyhi ve Seilem) 'e getirilmis; ve hemen Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) 'in zevcesi Ümmü Seleme'ye siginmis. Bunun üzerine Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
«Vallahi bu kadin Fâtime olsa mutlaka elini keserdim!» buyurmus; ve kadinin eli kesilmis.
Bu hadîsi Buhâri: «Enbiyâ, Hudûd» ve «Fadlu Üsâme» bahislerinde; Ebû Dâvûd, Tirmizî ve Ibni Mâce «Hu-dûd»da; Nesaî «Kati'» bahsinde muhtelif râvilerden tahrîc etmislerdir.
Rivayetlerin mecmuundan anlasildigina göre Fetih yilinda Benî Mahzûm kabilesinden Fâtinie binti Esved nâminda bir kadin ResûltillahfSaUallahü Aleyhi ve Sellem) 'in evinden bir kadife (bir rivayette zînet esyasi) çalmis. Ashab isi büyüterek kadini yâ af yahut fidye yolu ile kurtarmayi düsünmüsler. Bu hususta Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) ile ancak Hz. Üsâme b. Zeyd'in konusabilecegini ileri sürerek onu konusturmuslar. Fakat Resulü Ekrem (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bu teklifi hadîste beyan edildigi sekilde red etmis; ve hutbe okuyarak Benî îs'râîIin helakine sebep, itibarli hirsizin elini kesmeyip bu isi zayif ve itibarsiz hirsiza tatbik etmeleri oldugunu beyân buyurmus. Hutbesinin sonunda ailesinin en kiymetli ferdi olan kizi - Fâtirae (Radiyallahü anha) 'ya isaretle : Bu isi o bile yapsa elini mutlaka kesecegine yemin etmis. Neticede

kadinin eli kesilmis. Kadin ondan sonra islah-i hal ederek evlenmis. Hattâ bâzi hacetlerini sormak için Hz. Aise'nin evine gelirmis.
Hadîsin bir rivayetinde kadinin ariyet yolu ile (yâni emaneten) esya alip sonra onlari inkâr ederdigi kaydedilmektedir. Ulemâdan bâzilari bununla istidlal etmis; ve: «Bir kimse nisâb mîkdan bir mali emaneten alir da inkâr ederse eli kesilir.» demislerdir. Imam Ahmedle îshâk'in mezhepleri budur. Fakat Medine ve Küfe ulemasi ile cumhurun ve Sâfiî1erin kavilleri buna muhaliftir. Onlara göre emaneten alinan bir mali inkâr etmekle el kesilmez. Delilleri kitabimizin rivayetleridir. Ibni'l-Münzir burada bir te'vîl yaparak : «Caizdir ki, bu kadin emaneten esya almis da inkâr etmis; sonra hirsizlik ederek eli kesilmistir.» diyor. Nevevî bu te'vîii te'kîden sunlari söylemistir:
«Ulemâ diyorlar ki: Burada maksat, elin hirsizlik sebebi iie kesilmesidir. Emaneten alma meselesi kadini ta'rîf ve tavsif için zikredilmistir; el kesmeye sebep oldugu için degil!.. Filhakika Müslim bu hadîsi baska tarîklerde. (Kadin hirsizlik etti; ve eli hirsizlik sebebi ile ke-sîldI) seklinde zikretmistir. Binâenaleyh rivayetlerin arasini bulmak için bu rivayeti de onlara hamletmek gerekir; çünkü hâdise birdir...»

Bu Hadisten Çikarilan Hükümler:

1- Ser'î hadd îcâb eden bir hâdiseyi hükümet reîsi duyduktan sonra o hususta sefaatçi (araci) olmak ve bu araciligi kabul etmek bütün ulemânin ittifaki ile haramdir. Ama hükümet duymadan yapilirsa —hakkinda sefaat edilen kimse kötülerden olmamak sarti ile— ekseri ulemâya göre caiz hattâ müstehaptir. Velev ki sefaat için me'zun olmasin!
Hadd îcâbetmeyen suçlara gelince: Bunlar hakkinda aracilik yapmak ve araciligi kabul etmek —hükümet duysun duymasin— caizdir.
2- Istenmeden yemin, etmek caizdir. Hattâ matlûb bir isi büyük göstermek için müstehabtir. Nitekim bu hadîste de böyledir.
3- Hadîs-i serîf Hz. Üsâme'nin faziletine delildir.

3- Zina Edenin Haddi Babi

12- (1690) Bize Yahya b. Yahya Et-Temîmî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hüseyin, Mansûr'dan, o da El-Hascn'den, o da Hittân b. Abdillâh Er-Rakaasî'den, o da Ubâde b. Sâmit'den naklen haber verdi. Ubâde söyle demis: Resûlüllah (Saüalkihü Aleyhi veSeilem) :
«Benden Ögrenin! Benden ögrenin!.. Allah o (kadi) nlara (çikar) bir yol haIketti. Bekârla bekâr (zina ederse) yüz dayakla bir sene sürgün; evli Ile evliye yüz dayak ve recim (var!)» buyurdular.

(...) Bize Amru'n-Nâkid da rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hüseyni rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Man sûr bu isnâdla bu hadîsin mislini haber verdi.

13- (...) Bize Muhammed b. El-M üsen nâ ile Ibni Bessâr hep birden Abdülâlâ'dan rivayet ettiler. Ibni'I-Müsennâ (Dedi ki) : Bize Abdiil-âla rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Saîd, Katâde'den, o da El-Hasen'dcn, o da Hittân b. AbdIllâh Er-Rakaasî'den, o da Ubâde b. Sâmil'den naklen rivayet ettî. Söyle demis:
Peygamber (Sallalküiü Aleyhi ve Selleni) üzerine vahy indirildigi zaman bundan dolayi gussalamr ve yüzü rengini atardi. Bir gün kendisine vahy indirildi de yine Löyle oldu. Açildigi vakit:
«Benden ögrenin! Allah o (kadi) nlara (çikar) bir yol ha I ketti. Evli ile evli, bekârla bekâr!.. Eliyle yüz dayak... sonra taslarla recim! Bekâra yüz dayak... sonra bir sene sürgün!..» buyurdu.

14- (...) Bize Muhammed b. El-Müsennâ ile Ibni Bessâr rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Muhammed b. Ca'fer

rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Su'be rivayet etti. H.
BIze Muhammed b. Bessar da rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Muâz b. Hisâm rivayet etti. (Dedi ki) : Bana babam rivayet eyledi.
Bu râvilerin ikisi de Katâde'den bu isnadla rivayette bulunmuslardir. Yalniz onlarin hadîsinde: «Bekâra dayak vurulur ve sürgün edilir. Evli ise dÖgülerek recmolunur.» ibaresi vardir. Sene ve yüz kelimelerini zikretmezler.
«Benden ögrenin» diye terceme ettigimizt cümlesinin
lügat mânâsi: «Benden alin!» demekse de bu cümle «an» edati ile kullanilirsa : Benden ögrenin, benden nakledin! mânâsina gelir. ResûIallah (Sailailahü Aleyhi ve Sellem):
«Allah onlara çikar bir yol halketti...» buyurmakla Teâlâ Hazretlerinin :
«Dlüm canlarini alincaya yahut Allah kendilerine çikar bir yol halke-dinceye kadar o (kadi) nlari evlerde tutun!» âyet-i kerîmesine isaret ederek çikar yolun bu oldugunu anlatmistir.
Ulemâ bu âyet hakkinda ihtilâf etmislerdir. Bazilarina göre muhkemdir; bu hadîs onu tefsir etmistir. Bir takimlari Nûr sûresinin ilk âyeti ile neshedildigini söylemis; baskalari Nûr âyetinin bekârlar hakkinda, bunun da evliler hususunda nazil oldugunu bildirmislerdir.
Bekârdan murâd: Henüz sahîh nikâhla cima' etmemis âkil balig ve hür olan kimsedir. Ömründe bir defa olsun sahîh nikâhla cima' edene .Araplar «seyyib» derler. Bu kelime Türkçede evli ve dul mânâlarina gelir. Ayni mânâda «muhsan» kelimesi de kullanilir.
Zina eden bekâra yüz dayak, evliye recim cezasi verilecegi hususunda ulemâ ittifak etmislerdir. Keadî Iyâz'm beyanina göre bu meselede ehl-i kibleden bir tek muhalif çikmamis; yalniz Haricî-ler'le Mu'tezile 'den Nazzâm ve arkadaslari recme kail olmamislardir.
Recim: Bir kimseyi taslayarak öldürmektir. Zina eden muhsana recimle birlikte dayak cezasi verilip verilmiyeceginde ihtilâf olunmustur. Bir kisim ulemâya göre bunlarin ikisi de tatbîk edilir. Hz. Alî (Radryaîlahu anh) 'nin, Hasan-i Basrî, îshâk b. Râha-veyh ve Zahirîler'le bâzi Sâfiî1er'in kavli budur.
Cumhûr-u ulemâya göre yalniz recimle iktifa edilin Delilleri: Pey-gamherfSallaltahü Aleyhi ve Sellem) 'in muhsani sadece recmettigini bildiren hadîslerdir. Muhsan hakkinda hem recim hem dayak cezasi verilecegini bildiren hadîs mensuhtur. Ilk zamanlarda tatbîk edilmis; sonra hükmü kalkmistir.
Bekâr zânînin sürgün edilip edilmiyecegi meselesi de ihtilaflidir. Sâfiîlerle diger birçok ulemâya göre bekâr zânî erkek olsun kadin olsun dayaktan sonra bir sene sürgün edilir. Hanefî1er'le diger ulema sürgüne muhaliftirler. Delilleri Kur'ân-i Kerîm'in zahiridir. Âyette sürgünden bahsedilmemistir. îmam Mâlik ile Evzâî sürgünün erkege mahsus olduguna kaildirler. Kadin avret oldugu, sürgün ise fitneye sebebiyet verecegi için bu ceza ona tatbik edilmez. Bu kavlin benzeri Hz. Alî (Radiyallahü anh) 'dan da rivayet olunmustur.
Köle ve cariyelere gelince: Onlar recmedilmezler. Çünkü kendilerine verilecek cezanin hürlerinkinin yarisi kadar olacagi nass-i Kur'ân'la bildirilmistir. Recim ise yariya bölünen seylerden degildir. Binâenaleyh Hanefîler'e göre muhsan olmayan köle ve cariyelere elliser dayak vurulur. îmam Safiî 'den bu hususta üç kavil nakledilmistir:
a) Köle ve câriye birer sene sürgün edilirler. Süfyân-i Sevrî, Ebû Sevr, Dâvûd-u Zahirî velbni Cerîr'in kavilleri de budur.
b) Alti ay sürgün edilirler. Çünkü Teâlâ Hazretleri onlara hürlerin-kinin yarisi kadar ceza ta'yîn etmistir. Sâfiî1er'ce esah olan kavil budur.
c) Köle ve cariyeler asla sürgün edilemezler. Hasan-i Basrî, Hammâd, îmam Mâlik, Imam Ahmed ve îshak'in mezhepleri de budur.
Resûlüllah (Sallailahü Aleyhi ve Sellem)in :
«Bekârla bekâr zina ederse... ilâh»sözü sartiyet bildirmek için degil, bekârla muhsanm haddlerini tayin için sevkedilmistir. Yâni bekâr bir kimse gerek bekâr gerekse evli bir kadinla zina etsin, onun cezasi yüz dayakla, bir yil sürgün; keza evli bir kimse, evli veya bekâr bir kadinla zina etsin, cezasi recimdir.

4- Zina Hakkinda Evli Kimsenin Recmi Babi

15- (1691) Bana Ebû't-Tâhir ile Harmele b. Yahya rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize îbnî Vehb rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Yûnus, Ibni Sihâb'dan naklen haber verdi. (Demis ki) : Bana Ubeydullah b. AbdIllâh b. Utbe haber verdi ki, kendisi Abdullah b. Abbâs'i sunu söylerken isitmis:
Ömer b. Hattâb, Resûlüllah (SaUaiîahü Aleyhi ve Sellem)"m minberi üzerinde otururken söyle dedi:
«Hiç süphe yok ki Allah, Muhammed (Satlalbhü Aleyhi veStfliem,'i Hak (din) Ile göndermis ve kendisine kitabi indirmistir. Ona indirilenlerden biri de recim âyetidir. Biz bu âyeti okuduk, belledik ve anladik. Resûlülllah(SallalIahü Aleyhi ve Seliem, recmetti; ondan sonra biz de recmetttk. Ama insanlarin Üzerinden uzun zaman geçerse korkarim biri: Biz Allah'in kitabinda re emi bulamiyoruz, der de Allah'in indirdigi bir farizayi terk etmekle dalâlete düserler : Gerçekten erkek ve kadinlardan zina eden kimse üzerine —muhsan olmak, bey yine veya gebelik yahut i'tirâf bulunmak sarti ile— recim Allah'in kitabinda haktir.

(...) Bize bu hadisi Ebû Bekir b. Ebî Seybe iîo Züheyr b. Harb ve Ibni Ebî Ömer de rivayet ettiler. (Dediler ki) Bize Süfyân, Zührî'den fcu isnadla rivayet etti.
Bu hadîsi Buhâri «Hudûd» bahsinde tafsilâtli bir sekiide tah-rîc etmistir.
Hz. Ömer (RadiyaUahu anh) in sözüne. «Hiç süphe yok ki Allah, Muhammed (SallaKahü Aleyhi ve Seliem)i Hak (din) ile göndermistir!» diye baslamasi, cemaatin dikkatini çekmek, bundan sonra söyliyecegi mühim meseleyi dinlemeye onlari hazirlamak içindir. Bu mesele recim âyetidir. Peygamber tSalialUihii Aleyh; ve Seliem) e indirilenler arasinda
«ihtiyar erkekle ihtiyar kadin zina ederlerse kendilerini behemeha! recmedin!» âyeti de vardi. Sonra âyetin iâfzi hem hükmü neshedilenler de vardir.
Lâfzi neshedÜenlere Kur'ân hükmü verilemez; namazda okunamazlar. Ashâb-i kiram'in bunlari yazmamalari, mushafa yazilmayacaklarina delildir. Nitekim Hz. Ömer 'in recmi minber üzerinden Ilân etmesi, içlerinde birçok sahabe bulunan cemaatten hiç birinin i'tirâzda bulunmamasi da recmin sübûtuna delâlet eder.
Muhsan oldugu halde zina eden erkek ve kadin recmedilirler. Zina yâ beyyine yahut i'tirâfla isbât edilir. Beyyine: Adalet sahibi dört erkegin zinaya sâhidlik etmesidir; dörtten az olurlarsa sehâdetleri kabul" edilmez. Bu hususlarda bütün ulemâ müttefiktirler. Yalniz sâhidlerin sifatlarinda ve zânînin suçunu dört defa i'tiraf etmesi lâzim gelip gelmi-yecegînde ihtilâf etmislerdir. Bu cihet az sonra îzâh edilecektir.
Gebeligin recme sebep teskil etmesi Hz. Ömer (Radiyallahu anh)m mezhebidir. Bu hususta îmam Mâ1ik'le arkadaslari da ona tâbi' olmus ve: «Kadin gebe olur, kocasi veya sahibi bilinmez, zinaya mecbur edildigi dahî malum olmazsa recmi gerekir: Meger ki garîb ve yabanci olup çocugunun kocasindan veya efendisinden oldugunu iddia ede!..» demislerdir.
îmam Âzam, Safiî ve cumhûr-u ulemâya göre gebelik mutlak surette recme sebep teskil etmez. Bu hususta kadinin kocasi veya efendisi olsun olmasin, kadin yerli veya yabanci olsun, zinaya mecbur edildigini iddia etsin etmesin hüküm birdir; beyyine yahut i'tiraf bulunmadikça recmedilemez; çünkü ser'î hadler süphe ile mündefi' ve sakit olurlar.
Hz. Ömer (Radiyallahu anh)'m korktugu bilâhare hakîkaten müs-lümanlann basina gelmis; Haricîler'le Mu'tezile 'den bazilari recmi inkâr etmislerdir. Ömer (Radiyallohu cnh)\n bu ihbari kerametleri cümlesindendir.

5- Kendi Aleyhine Zinayi I'tiraf Eden Kimse Babi

16- (...) Bana Abdülmelik b. Suayb b. lys b. Sa'd rivayet etti. (Dedi ki) : Bana babam, dedemden rivayet etti. (Demis ki) : Bana Ukayl, Ibni Sihâb'dan, o da Ebû Seleme b. Abdirrahmân b. Avf ile Saîd b. El-Müseyyeb'den, onlar da Ebû Hüreyre'den naklen rivayet etti ki, Ebû Hü-reyre söyle demis:
Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)}e mescidde iken mü si umanlardan bir adam geldi ve kendilerine seslenerek: Yâ Resûlâllah, ben zina ettim; dedi. Resû\üüah(Salla! lahit Aleyhi ve Sellem) ondan yüzünü çevirdi.

Fakat adam yüzünü çevirdigi tarafa dönerek kendilerine (tekrar) : Yâ Resûlâllah, ben zina ettim; dedi. Ondan yine yüzünü çevirdi. Tâ ki bunu dört defa tekrarladi. Adam kendi aleyhine dört defa sehâdette bulununca Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) kendisini çagirdi; ve:
«Sende delilik var mi?» diye sordu. Adam:
— Hayir! cevâbin verdi.
«Hiç evlendin mi?» diye sordu. Adam:
— Evet! dedi. Bunun üzerine Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
«Bunu götürün de recmedin!» buyurdular.
Ibni Sihâb (Demis ki) : Bana Câbir b. Abdillâh'i dinleyen biri haber verdi. Câbir: «Onu recmedenler arasinda ben de vardim. Onu na-mazgâhda recmettik. Taslar kendisini yaraladigi zaman kaçti. Fakat biz ona Harra'da yetiserek kendisini recmettik.» diyormus.

(...) Bu hadîsi Ley s dahi Abdurrahmân b. Hâlid b. Müsâfir'den, o da Ibni Sihâb'dan bu isnadla bunun gibi rivayet etti.

(...) Bana bu hadisi Abdullah b. Abdirrahmân Ed-Dârimî de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû'l-Yemân rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Suayb, Zührî'den yine bu isnâdla haber verdi.
Her ikisinin hadîsinde Ukayl'in zikrettigi gibi: «Ibni Sihâb (Dedi kî) : Bana Câbir b. Abdillâh'i dinleyen biri haber verdi.» ibaresi vardir.

(...) Bana Ebû't-Tâhir ile Harmele b. Yahya da rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Ibni Vehb haber verdi. (Dedi ki) : Bana Yûnus haber verdi. H.
Bize Ishâk b. Ibrahim dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdürraz-zâk haber verdi. (Dedi ki) : Bize Ma'mer ile Ibni Cüreyc haber verdi.
Bu râvilerin hepsi Zührî'den, o da Ebû Seleme'den, o da Câbir b. Abdillâh'dan, o da Peygamber (Sailallahü Aleyhi ve SeIiem) 'den naklen Ukayl'in, Zührî'den, onun da Saîd ile Ebû Seleme'den, onlarin da Ebû Hüreyre'den naklettikleri gibi rivayet etmislerdir.
Bu hadîsi Buhâri «Hudûd» bahsinde; Nesâi Recim»de muhtelif râvilerden tahrîc etmislerdir.
Gelen zât suçunu dört defa i'tiraf ettikten sonra Peygamber (Sallalîahü Aleyhi ve Sellem) 'in bir de:
«Sende delilik var mi?» diye sormasi halini iyice .tahkik içindir. Zîrâ bir insan, ölümünü gerektiren bir seyi sormadan kolay kolay söylemez. Sonra burada günahin tevbe ile afvettirilmesi cihetine de gidilebilirdi. Hattâ bir rivayette Resûlüllah (Sailallahü Aleyhi ve Sellem) o zati kavminden de tahkik etmistir. Bu müslümanin kani heder olmamasi babinda gösterilen son derece büyük bir hassasiyettir.
Musalla: Namazgah demektir. Burada ondan murâd: Cenaze namazlarinin kilindigi yerdir. Nitekim rivayetlerin birinde bu yerin Medine 'deki «El-Bakî» oldugu tasrih edilmistir.

Bu Hadisten Çikarilan Hükümler:

1- Hanefîler'le, Hanbelîler bu hadîsle ihticâc ederek, zI-nâ ikrarinin dört ayri mecliste dört defa yapilacagina kail olmuslardir.
Imam Mâlik ile. Sâfii'ye göre bir defa ikrar kâfidir. Delilleri Resûlüllah (Sailallahü Aleyhi ve Sellem)'in ;
«Yâ Uneys! Bunun karisina git! Sayet zinasini i'tirâf ederse onu recmeyle!» hadîsidir. Mezkûr hadîste sayi sart kilinmamistir.
2- Hadîs-i serîf delinin ikrari bâtü olduguna, deliye hadd vurulmi-yacagina isaret etmektedir ki, bu hususta ulemânin ittifaki vardir.
3- Zina ne suretle sabit olursa olsun hâkim recmin sartlarini sormalidir.

4- Kisi ikrari ile muâhaze olunur.
5- Zinayi i'tirâf edene bu ikrarindan dönmesi ta'rîz yolu ile telkin edilebilir. îkrânndan dönerse bilittifak kabul olunur.
6- Hükümdar hadd-i ser'îyi tatbîk için baskasini tevkil edebilir.
7- Hadd olarak recim kâfidir. Bir kisiye hem recim hem dayak vurulmaz.
8- Recim esnasinda kaçan suçluyu öldürmek için ta'kîb lâzim gelip gelmedigi ulemâ arasinda ihtilaflidir. Imam Âzam, Safiî, Ahmed b. Hanbel ve diger bazi ulemaya göre ta'kîb edilmez; birakilir. îmam Mâlik'den bir rivayete göre ta'kîb edilerek öldürülür.

17- (1692) Bana Ebû Kâmil Fudayl b. Huseyn El-Cahderî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Avâne, Simâk b. Harb'dan, o da Câbir b. Seni ura'dan naklen rivayet etti. Söyle demis :
Mâiz b. Mâlik'i Peygamber(Saîlallahü Aleyhi ve Setlem)'e getirildigi vakit gördüm. Kisa» tiknaz bir adam! Üzerinde cübbe yok! Zina ettigine nefsi aleyhine dört defa sâhidlik etti. Resûlüllah (Saîlallahü Aleyhi ve Sellem) «Olabilir ki sen...» buyurdu. Mâiz:
— Hayir vallahi! Bu alçak gerçekten zina etti... dedi. Bunun üzerine onu recmetti(rdi). Sonra hutbe okuyarak:
«Dikkat! Biz Allah yolunda her gazaya gidisimizde bunlardan biri kalir; onun teke melemesi gibi bir meleyisi vardir. Bunlardan biri (kariya) bir seyler veriri..
Beri bakin! Vallahi, Allah bunlardan bîri hakkinda bana imkân verse bu isten dolayi onu mutlaka Ibretlik ederdim!..» buyurdular.

18- (...) Bize Muhammed b. El-Müsennâ ile Ibni Bessâr da rivayet ettiler. Lafiz Ibni'l-Müsennâ'nindir. (Dediler ki) : Bize Muhammed b. Ca'fer rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Su'be, Stmâk b. Harb'dan rivayet etti. (Demis ki) : Câbir b. Semura'yi sunlari söylerken isittim:
Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Se!lem)'e kisa, daginik saçli, adaleli bir adam getirdiler. Üzerinde bir gömlek vardi; zina etmisti. Peygamber (Saltallahü Aleyhi ve Sellem) onu iki defa reddetti. Sonra emir verdi de recm-olundu. Müteakiben Resûlüllah (Sallalîahü Aleyhi ve Seüem) söyle buyur-dular:
«Biz Allah yolunda her gazaya gittigimizde biriniz kalir; teke mele-yi$i gibi meler; o karilardan birine bir seyler verir! Allah bunlardan biri hakkinda bana imkân vermez ki!.. Yoksa onu ibret yapardim! (Yahut: Onu tenkil ederdim!»
Simâk demis ki: Ben bu hadîsi Saîd b. Cübeyr'e rivayet ettim de: Peygamber (Sallalîahü Aleyhi ve Sellem) onu dört defa reddetti... dedi.

(...) Bize Ebû Bekir b. Ebî Seybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Se-bâbe rivayet etti. H.
Bize Ishâk b. Ibrahim de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Âmir El-Akadî haber verdi. Bunlarin ikisi de Su'be'den, o da Simâk'den, o da Câbir b. Semûra'dan, o da Peygamber (SaUallahü Aleyhi ve Sellem)'&en Ibni Ca'fer'in hadîsi gibi rivayette bulunmuslardir.
Sebâbe: «Onu iki defa reddetti.» cümlesinde Ibni Ca'fer'e muvafakat etmistir. Ebû Âmir'in hadîsinde : «Onu iki yahut üç defa reddetti.» ibaresi vardir.

19- (1693) Bize Kuteybe b. Saîd ile Ebû Kâmil El-Cahderî rivayet ettiler. Lâfiz Kuteybe'nindir. (Dediler ki) : Bize Ebû Avâne, Simâk'den, o da Saîd b. Cübeyr'den, o da Ibni Abbâs'dan naklen rivayet etti ki, Peygamber (SalhlUthü Aleyhi ve Sellem) Mâiz b. Mâlik'e :
«Senin hakkinda kulagima gelen dogru mudur?»diye sormus. Mâiz:
— Benim hakkimda duydugun nedir? demis.
«Duydum ki filân ogullarinin cariyesi ile cinsî münasebette bulunmussun!» buyurmuslar. Mâiz:
— Evet! demis. Bunun üzerine kendisi dört defa sehâdette bulunmus. Sonra emir buyurarak recmolunmus.

20- (1694) Bana Muhammed b. El-Müsennâ rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Abdüla'Iâ rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Dâvûd, Ebû Nadra'dan, o da Ebû Sad'den naklen rivayet etti ki, Eslem kabilesinden Mâiz b. Mâlik denilen bir'adam Kesûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Seîlem) 'e gelerek:
— Ben bir kötülük isledim; onun haddini bana vur! demis. Peygamber fSallallaîiü Aleyhi ve Seîlem) kendisini birkaç defa reddetmis.
Râvi diyor ki: Sonra kavmine sordu. Onlar:
— Biz onu zararsiz biliriz; yalniz basina bir is geldi ki, ondan kendisini badd vurulmaktan baska bir sey kurtaramayacagini saniyor! dediler. Müteakiben (Mâiz) Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'e: döndü. O da bize kendisini recmetmemizi emir buyurdu.
Onu Bakî-i Garkad'e götürdük. Kendisini ne bagladik, ne de kuyu kazdik. Ona kemik, topaç ve tugla parçalari attik. Kosmaya basladi. Biz de arkasindan kostuk. Nihayet Harra kenarina geldi ve karsimiza dikil-di. Biz de kendisine Harra'nm kayalarim (yâni taslan) attik; nihayet sustu.
Sonra Resûlüllah (Sallallahü A leyhi ve Seîlem) aksamlayin hutbe okumak üzere ayaga kalkti ve :
«Acaba biz Allah yolunda her gazaya gittikçe çoluk çocugumuz arasinda, teke meleyisi gibi melemesi olan bir adam kalacak mi! Su boynu* ma borç olsun ki, Bunu yapan bir adam bana getirilmeye görsün! Yoksa onu (âleme) ibret yaparim!» buyurdular. Artik onun için ne istigfar etti, ne de sögdü!

21- (...) Bana Muhammed b. Hatim rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Behz rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yezîd b. Zürey' rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Dâvûd bu isnâdla bu hadîsin mânâsi gibi rivayette bulundu. Bu hadîste sunu da söyledi:
Derken aksamsi Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Seîlem) ayaga kalkarak Allah'a hamdü sena etti. Sonra söyle buyurdular:
«Bundan sonra! Acep bâzi kavimlere ne oluyor ki, biz gazaya gittigimiz vakit bunlardan, teke melemesi gibi meleyIsj olan birisi arkamizda kaliyor!..»
«Çoluk çocugumuz arasinda» demedi.

(...) Bize Süreye b. Yûnus da rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yahya b. Zekeriyyâ b. Ebî Zaide rivayet etti. H.
Bize Ebû Bekir b. EM Seybe dahî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Miiâ-viye b. Hisâm rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Süfyân rivayet etti.
Bu râvilerin ikisi de Dâvûd'dan bu isnâdla bu hadîsin bir kismini rivayet etmislerdir. Yalniz Süfyân'in hadîsinde : «Ve zinayi üç defa i'tî-râf etti.» ibaresi vardir.

22- (1695) Bize Muhammed b. El-AIâ' El-Hemdânî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yahya b. Ya'lâ —kî Ibni'l-Hâris El-MuhârIbî'dir— [3] Gaylân'dan (bu zât Câmiu'l-Muhâribî'nin ogludur.), o da Alkame b. Mer-sed'den, o da Süleyman b. Büreyde'den, o da babasindan naklen rivayet etti. Babasi söyle demis:
Mâiz b. Mâlik Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'e gelerek:
— Yâ Kesûlâllah! Beni temizle! dedi. Bunun üzerine:
«Vah sana! Dön de Allah'tan magfiret dîlel Ona tevbe et!» buyurdu. (Mâiz) uzaga gitmemek üzere geri döndü. Sonra gelerek:
— Yâ Resûlâllah! Beni temizle! dedi. Resülüllah (Sallallahü Aleyhi ve Se/fem)tekrar:
«Vah sana! Dön de Allah'tan magfiret dile! Ona tevbe et!» buyurdu. Mâiz yine uzaga gitmemek üzere geri döndü. Sonra gelerek:
— Yâ Resûlâllah! Beni temizle! dedi. Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) ona :
«Seni ne hususta temizliyeyim?» diye sordu. Mâiz:

— Zinadan! dedi. Bunu müteâkib Resülüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
«Bunda delilik var mi?» diye sordu. Kendilerine onun deli olmadigi haber verildi.
«Sarab içmis mi?» diye sordu. Hemen bir zât kalkarak onun agzini kokladi; fakat sarap kokusu bulamadi. Resülüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) tekrar:
«Sen zina mi ettin?» diye sordu. Mâiz:
— Evet! cevâbini verdi. Artik emir buyurdular ve Mâiz recmedildi. Onun hakkinda cemaat iki firka olmustu. Kimisi: Helak oldu! Onu günahi kusatti!., diyor; bazisi da : Mâiz'in tevbesinden efdal tevbe olmaz.!.. Zira o Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'e gelerek elini onun eline koydu. Sonra: Benî taslarla öldür! dedi... diyordu. Bu minval üzere iki veya üç gün durdular. Bilâhare onlar otururken Resûlüllah (Sallallahii Aleyhi ve Sellem) gelerek selâm verdi ve oturdu. Arkacigindan : «Mâiz b. Mâlik için istigfar edin!» buyurdular. Ashâb:
— Allah Mâiz b. Mâlik'e magfiret eylesin! dediler. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) de :
«Gerçekten öyle bir tevbe etti ki, bu tevbe bir ümmet arasinda taksim edilse onlara yeterdi.» buyurdu.
Sonra Ezd kabilesinin Gâmid kolundan bir kadin geldi; ve :
— Ya Resûlâllah! Beni temizle! dedi.
«Vah sana!.. Dön de Allah'tan magfiret dile! Ona tevbe et!» buyurdular,. Kadin: Görüyorum beni, Mâiz'i çevirdigim gibi geri çevirmek istiyorsun, dedi.
«Ne oldu sana?» diye sordu. Kadin kendisinin zinadan gebe oldugunu söyledi. Bunun üzerine :
«Sen mi?» buyurdu. Kadin :
— Evet! cevâbini verdi. Ona:
«Karnindakini doguruncaya kadar...» buyurdular. Derken kadin do-guruncaya kadar geçimini Ensârdan bir zât üzerine aldi. Bilâhare Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Seîle?n)Je gelerek:
— Gâmidli kadin dogurdu; dedi. Efendimiz :
«O halde onu recmedip de çocugunu küçük oldugu halde emzirecek kimsesiz birakamayiz!» buyurdu. Bunun üzerine Ensâr'dan bir zât ayaga kalkarak:
— Çocugun bakimi bana âid olsun ya Nebiyyaîlah! dedi. O da kadini recmetti(rdi).

23- (...) Bize Ebû Bekir b. Ebî Seybe de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdullah b. Nümeyr rivayet etti. H.
Bize Muhammed b. Abdillâh b. Nümeyr dahî rivayet etti. Hadîsin lâfzi hususunda birbirlerine yakindirlar. (Dedi ki) : Bize babam rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Büseyr b. El-Muhâcîr rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdullah b. Büreyde, babasindan naklen rivayet etti ki:
Mâiz b. Mâlik El-Eslemî, Resûlüllah (Sallatlahü Aleyhi ve Sellem) ye gelerek :
— Yâ Resûlâllah! Ben nefsime zulmettim; zina ettim. Beni temizlemeni dilerim! demis. "Peygamber (Saltallahü Aleyhi ve Sellem) onu geri çevirmis. Ertesi gün olunca (tekrar) gelerek:
— Yâ Eesûlâllah! Ben gerçekten zina ettim! demis. O da kendisini ikinci defa geri çevirmis. Derken Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) onun kavmine haber göndererek :
«Bunun aklinda yadirgadiginiz bir'kusur biliyor musunuz?» diye sormus.
— Biz onu ancak akli basinda, kendi görüsümüze göre sulehâmizdan biliriz! cevabini vermisler. Mâiz üçüncü defa (tekrar) gelmis. Resûlüllah (SallaUahü Aleyhi ve Sellem) yine kavmine haber göndererek onu sorusturmus. Onlar da :
— Ne kendinde bir kusur vardir, ne aklinda! diye haber vermisler
Dördüncü gün gelince onun için bir çukur kaz(dir)nus: Sonra emir buyurarak recmedilmis.
Bilâhare Gâmid'li kadin gelmis; ve :
— Yâ Resûlâllah! Ben zina ettim, imdi beni temizle! demis. Peygamber (SalIalIahü Aleyhi ve Sellem) onu da geri çevirmis. Ertesi gün gelince kadin :
— Yâ Resûlâllah! Beni neye geri çeviriyorsun? Galiba beni, Mâiz'i Çevirdigin gibi geri çevireceksin! Vallahi ben gebeyim! demis. Efendimiz:

«Olmazsa haydi doguruncaya kadar git (buradan!) » buyurmuslar. Kadin dogurdugu zaman çocugu bir bez parçasi içinde getirmis; ve :
— Iste! Onu dogurdum; demis. (Yine) :
«Git de bu çocugu sütten kesilinceye kadar emzîr!» buyurmus. Kadin onu memeden ayirdiktan sonra çocugu, elinde bir parça ekmek oldugu halde getirmis ve:
— Iste yâ Nebiyyâllah! Onu memeden ayirdim. Yemek yemege de basladi... demis. Bunun üzerine Peygamber (SaIlaîîahü Aleyhi veSeilem) çocugu müslümanlardan birine vermis. Sonra emir buyurarak kadin için gögsüne kadar bir çukur kazilmis. Cemaate de emir vermis ve kadini recmetmisler. Hâlid b. Velîd bir tasla gelerek basma atmis da kan Hâ-lid'in yüzüne siçramis; Hâlid de ona sögmüs. Peygamber (Sallalîahü Aleyhi ve Selle m) onun kadina sögdügünü Isiterek:
«Yavas ol yâ Hâlid! Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemîn ederim! Bu kadin öyle bir tevbe etti ki, onu bir baççi yapsaydi mutlaka magfiret olunurdu!» buyurmuslar. Sonra kadin (in ihzarin) i emrederek cenazesini kilmis ve kadin defnedilmis.

24- (1696) Bana Ebû Gassân Mâlik b. AbdiIvâhId El-Mismaî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Muâz (yâni Ibni Hisâm) rivayet etti. (Dedi ki) : Bana babam, Yahya b. Ebî Kesirden rivayet etti. (Demis ki) : Bana Ebû Kilâbe rivayet etti. Ona da Ebû'l-Mühelleb, Imrân b. Husaym'dan naklen rivayet etmis ki, Cüheyne (kabilesin) den bîr kadin zinadan gebe olarak Peygamber (Sallat lahü Aleyhi ve Sellemj'e gelmis ve:
— Yâ Nebiyyâllah! Ben haddi hak ettim. Onu bana tatbik ediver! demis. Nebiyyullah (SallaHahü Aleyhi ve Seliem) de velîsini çagirarak:
«Buna iyi bak, dogurdugu zaman onu bana getir!» buyurmus. Velisi de öyle yapmis. Bunun üzerine Nebiyyullah (Salt ali ahit A teyhive Seliem i kadin hakkinda emir vererek üzerine elbisesi baglanmis. Sonra emir buyurarak recmedilmis; ve cenazesini kilmis. Ömer kendisine :
— Bunun cenazesini kilacak misin yâ Nebiyyâllah? Halbuki zina etmistir; demis. Efendimiz:
«Gerçekten o öyle bir tevbe etti kî, bu tevbe Medtnelilerden yetmis kisi arasinda taksim edilse onlara yeterdi. Sen Allah Için cancm vermekten daha faziletli bir tevbe gördün mü?» buyurmuslar-

(...) Bize bu hadîsi Ebû Bekir b. Ebî Seybe de rivayet etti. -(Dedi ki) : Bize Affân b. Müslim rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebân El-Attâr rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yahya b. Ebî Kesir bu isnadla bu hadîsin mislini rivayet etti.
Bu hadîsi Buhari «Hudûd» bahsinde; Nesâi «Recim»de tahrîc etmislerdir. Babimizin birinci rivayetinde ismi zikredilmeyen zatin da Mâiz (Radiyallahu anh) olmasi muhtemeldir.
Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Seliem) 'in :
«Olabilir ki sen...» buyurmaktan maksadi: «öpmüssündür veya sikmissin dir. Nitekim bir rivayette tasrîh de edilmistir. Bu sözle Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Seüem) ona zinayi i'tirâftan vaz geçmesini isaret sureti ile telkin etmek istemistir.
Nebîb: Çiftlesme âninda tekenin çikardigi sestir.
Küsbe: Süt ve ^msâlinden verilen' az miktardir.
Rivayetlerin birinde Resûlüllah (Sallallcüiü Aleyhi ve Seliem) 'in Mâiz'e:
«Senin hakkinda kulagima gelen dogru mudur?» diye, sordugu; diger rivayetlerde meshur olduguna göre ise Mâiz (Radiyallahuanh)'m: «Yâ Resûlâllah! Beni temizle!» dedigi bildiriliyor. Ulemâ bu iki rivayet arasinda tezâd olmadigini söylemislerdir. Zira Müslim'den baskalarinin rivayetinde, kavminin Mâiz'i Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) çagirmadan gönderdikleri, Resûlüllah (Sailalîahü Aleyhi ve Sellem) in onu gönderen zâta:
«Kendisini elbisenle Örf sen senin Için daha hayirli olurdu.» dedigi bildiriliyor. Su halde macerayi evvelâ baskasindan duymus; sonra Mâiz (Radtyallahu anh) : Beni temizle! deyince :

«Senin hakkinda kulagima gelen dogru mudur?» diye sormustur.
Keza bir rivayette Hz. Mâiz için mezar kazilmadigi, diger rivayette ise kazildigi bildiriliyor. Recim esnasinda kaçtigi tasrîh edildigine bakarak bâzilari bu rivayetlerin arasini bulmus ve : «Mezar kazilmadigini bildiren rivayetten murâd: Büyük çukur kazilmadi yahut mezar tahsis edilmedi; demektir.» mütâleasinda bulunmuslardir.
Resûlüllah (Sailalîahü A leyhi ve Sellem)'in Hz. Mâiz'e sitemde bulunmamasi hadd-i ser'i günahina keffâret oldugu içindir. Magfiret dilememesi de baskasi onun istigVarina güvenerek aldanmasin; zina etmesin diyedir.
Kadin dahî bir rivayete göre çocuk dogar dogmaz recmedilmis; diger rivayete göre çocuk sütten kesilinceye kadar kendisine mühlet verilmistir. Hâdise bir oldugu için bu rivayetlerin birincisi ikincisine muvafik olarak te'vîl edilmistir.
Resûlüllah (Sailalîahü Aleyhi ve Sellem) kadinin velîsine :
«Buna iyî bak!» diye tavsiyede bulunmustur.
Bu da akrabasi gayrete gelip kadina eziyet' etmesinler diyedir. Bir de böyle kötülük isleyen bir kimseye karsi nefret duymak insanlarin tabiatinda mevcut bir haslet oldugu için kadina acimis ve ona Iyi muamele edilmesini istemistir.

Bu Rivayetlerden Çikarilan Hükümler:

1- Zina ve hirsizlik gibi hudûdi ser'iyyeden birini i'tirâf eden kimseye telkinde bulunmak müstehaptir. Ikrarindan dönmesi kabul olunur. Çünkü Hudûdi ser'iyye suhulet ve defi' esasi üzerine kurulmustur. Fakat insan haklan ile zekât ve keffâret gibi mâîî olan Allah haklan böyle degildir. Onlarda telkin caiz olmadigi gibi, ikrardan dönme de kabul edilmez.
2- Recmedilerek öldürülen erkek ve kadin için mezar kazilip ka-zilmiyacagi ihtilaflidir. Imam Âzam'la, Mâlik'e ve Ahmed'in meshur olan kavline göre kazilmaz. Katâde, Ebû Sevr, Ebû Yûsuf ve bir rivayette îmam Âzam'a göre kazilir. Mâ1ikîIer'den bâzilari beyyine ile recmedilenler için ka-zilacagina, ikrarla recmedilenler için kazilmiyacagina kail olmuslardir.
Sâfiî1er'e gelince: Bu hususta onlardan üç kavil rivayet olunmustur :
a) Kadin için mezar kazmak müstehaptir; zîra tesettürüne yardim eder.
b) Mezar kazmak ne müstehaptir, ne de mekruh! Bu is hükümdarin ihtiyarina kalmistir.
c) Kadinin zinasi beyyine ile sabit olmussa müstehap; ikrarla sübût bulmussa müstehap degildir. Esah olan kavil.de budur.
3- Recim bilittifak tas, tugla parçasi, kemik ve sopa gibi seylerle yapilir." Peygamber (Sallcllahü Aleyhi ve Sellem) 'in bir hadîste:
«Sonra taslarla recmedilir.» buyurmasi, tasin sart oldugunu degil, müstehap oldugunu bildirmek içindir.
4- Hadd-i ser'i; o günahin keffâretidir.
5- Tevbe ile büyük suçlarin günahi sakit olur. Bu hususta müslü-manlarin icmâi vardir; yalniz katilin tevbesi hususunda" îbni Abbâs (Radiyallahü anh) cumhura muhalefet etmistir. Burada söyle bir suâl hatira gelebilir : O halde Muâz (Radiyallahü anh) ile Gâmid Ti kadin neden tevbe ile iktifa etmemisler de canlarina kiymislardir?
Cevap: Hadd-i ser'î ile berâet etmek ve günahin sükûtu yüzde yüzdür. Tevbenin kabulü yüzde yüz malûm degildir; sartlarindan bazisi bulunmayip makbul olmayabilir. Bu takdirde günah da bakîdir. Iste Hz. Mâiz ile kadin bu ciheti düsünerek günahlarindan berâet Için yüzde yüz malûm olan yolu ihtiyar etmislerdir.
6- Sarhosun ikrari sahîhdir îmam Mâlik ile Hicaz ulemâsinin cumhuruna göre beyyine veya ikrar bulunmasa bile üzerinde sarap kokusu bulunan kimseye hadd vurulur. Imam Âzam'la Sâfiî'ye ve sâir ulemaya göre sirf koku bulunmakla hadd vurulmaz; zîra kokular birbirine benzeyebilirler; süphe ile hadd vurulamaz.
7- Gebe kadin çocugunu dogurmadikça recmedilmez. Bu hususta çocugun zinadan veya kocasindan olmasi arasinda fark yoktur. Kadin muhsane degilse kendisine dayak vurulursa da gebe kadin dogurmadikça kendisine dayak da vurulmaz. Kisas meselesi de böyledir.

8- Kadin muhsane olursa erkek gibi o da recmedilir.
9- Imam Azam'la bir rivayette îmam Mâlik'e göre kadin dogurduktan sonra recmedilir. Çocuguna süt anne bulmasi, beklenmez, îmam Safiî, Imam Ahmed, Ishâk ve Mâlikî1er'in meshur kavline göre çocuga süt anne bulununcaya kadar kadin recmedilmez. Süt anne bulunmazsa memeden ayinncaya kadar çocugunu emzirmesine müsaade edilir.
10- Zânînin tevbesi kendisinden hadd-i ser'îyi iskat etmez.
11- Recmedilen kimsenin cenaze nama'zi hususunda ihtilâf vardir. Imam Mâlik ile Imam Ahmed müslümanlarin reisine ve fazilet sahiplerine bunu mekruh görmüs; onun cenaze namazini baskalarinin kilmasini tensîb etmislerdir. Cumhûr-u ulemâ böyle bir ayirma yapmamislardir.
Zühri: «Recmedilenle intihar eden kimselerin namazi kilinmaz.» demis; Katâde'de zinadan dogan çocugun namazi kilinmiyacagina kail olmustur.
12- Imam Âzam'la Imam Ahmed'e göre recim esnasinda müslümanlarin reisi mutlak surette orada bulunur. Zina beyyine ile sabit olmussa sahidler dahî bulunurlar; ve ilk tasi onlar atarlar. Fakat zina ikrarla sübut bulmussa evvelâ reîs taslar.
Imam Mâlik ile Safiî 'ye göre müslümanlarin reisinin recim yerinde bulunmasi lâzim degildir.

25- (1697-1698) Bize Kuteybe b. Saîd rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Leys rivayet etti. H.
Bize bu hadîsi Muhammed b. Rumh dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Leys, Ibni Sihâb'dan, o da Ubeydullah b. Abdillâh b. Utbe b. Mes'ûd'dan, o da Ebû Hüre > re ile Zeyd b. Hâlid El-Cühenî'den naklen haber verdi ki, söyle demisler:
Bedevilerden bir zât Kesûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'e gelerek:
— Yâ Resûlâllah! Senden Allah askina benim için ancak kitâbullah ile hüküm vermeni dilerim! dedi.' Öteki hasim —ondan daha anlayisli oldugu halde—:
— Evet, aramizda Allah'in kitabi ile hükmet! Bana da müsâde buyur! dedi. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem):
«Söyle!» dedi. (O zât) :
— Benim oglum bu adamda çirak idi. Derken karisi ile zina etti. Ben haber aldim ki ogluma recim lazimmis; hemen onun nâmina yüz koyunla bir câriye fidye verdim. Bir de ulemâya sordum: Bana ogluma ancak yüz dayakla bir yil sürgün cezasi lâzim geldigini; bunun karisina da recim îcâbettigini haber verdiler; dedi. Bunun üzerine Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
«Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim Ici, aranizda Allah'in kitabi ile hükmedecegim!.. Câriye ile koyunlar geri verilecek! Ogluna yüz degnekle bir yil sürgün gerek! Haydi yâ Uneys! Bunun karisina git! Sayet i'tiraf ederse onu recmediver!» buyurdular.
Üneys kadina gitti. Suçunu itiraf etmis. Resûlüllah (SallallahüAleyhi ve Sellemfde emir buyurdular ve kadin recmedildi.

(...) Bana Ebû't-Tâhir ile Harmele de rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize tbni Vehb haber verdi. (Dedi ki) : Bana Yûnus Jiaber verdi. H.
Bana Amru'n-Nâkid dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ya'kûb b. Ibrahim b. Sa'd rivayet etti. (Dedi ki) : Bize babam, Salih'den naklen rivayet etti. H.
Bize Abd b. Humeyd de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdürrazzâk, Ma'mer'den rivayet etti.
Bu râvilerin hepsi Zührî'den bu isnâdla bu hadisin benzerini rivayet etmislerdir.
Bu hadîsi Buhâri «Vekâlet», -Surût», «Nüzûr» ve diger birçok bahislerde muhtelif râvilerden tahrîc ettigi gibi sair «Sünen» sahipleri de rivayet etmislerdir.
Hadîsin muhtelif rivayetlerinden anlasildigina göre vak'a Mescid-i Nebevi'de geçmistir. jÇelen zât bede.vî olup söze : «Ensü-dükellahe...» diye baslamistir.

Nesede : Sesini kaldirarak sordu mânâsina gelir. Burada ondan mu-râd : «Senden olanca sesimle haykirarak Allah için isterim!» demektir, ki Nevevî'nin beyanina göre bu hareket bedevilerin kabaliklarindan ma'dûdtur. Nitekim arkadasi ondan daha anlayisli ve terbiyeli oldugu için müsaade isteyerek söze baslamis ve konusurken bagirmamistir. Bu zâtin daha anlayisli olmasi ya ser'i meseleleri ötekinden daha çok bilmesinden,' yahut bu meseleyi ondan daha iyi kavramasindandir.

Burada söyle bir sual hatira gelebilir: Peygamber (Sailallahü Aleyhi ve Sellem) ancak Allah'in kitabi ile hüküm verdigine göre gelen zâtin : «Benim için ancak Kitabullah ile hüküm vermeni isterim!» demesinde ne gibi bir fayda vardir?

Cevâp: Bu zât ulemanin kendisine verdikleri hükmün ne suretle verildigini anlayamamistir. Allah'in kitabi ile hüküm istemesi bundandir. Onun bu istegi Meleklerin Dâvûd (Aleyhisselam) 'a :

«Aramizda hak ile hüküm ver!» demelerine benzer. Bundan dolayidir ki ulemâ, davacinin âdil bir hâkime:

«Aramizda hak ile hükmet!» demesinin caiz oldugunu söylemislerdir. Nitekim Resûlüllah (Sailallahü Aleyhi ve Sekeni) de o zâta bu sözü için bir sey dememistir.

Rivayetlerin mecmuundan anlasiliyor ki, zina eden çiragin babasi, ogluna recim lâzim geldigini duyunca kadinin kocasina yüz koyunla bir câriye vermis. O bunu herhalde recim kocanin hakkidir zanni ile yapmis, fakat ulemaya sorunca is degismis. Onlar hükmü tamami ile Kita-bullaha uygun sekilde vermisler. Nitekim Resûlüllah (Sailallahü Aleyhi ve Sellem) da ayni hüKmü vermis; ve koyunlarla cariyeyi kendisine iade etmistir.

Burada Allah'in kitabindan murâd: Allah'in hükmüdür. Bâzi ulemâ bunun ;

«Allah o kadinlara çikar bir yol halk edinceye kadar...» âyet-i kerîmesine isaret oldugunu söylemislerdir. Bu âyetteki çikar yolu Peygamber (Sailallahü Aleyhi ve Sellem) evliler hakkinda «recim» diye tefsir etmistir. Bâzilarina göre KItabullahdan murâd : Koyunlarla câriye mukabilinde yapilan anlasmanin bozulmasidir; zîra bu anlasma bâtildir.

Baba oglunun zinasini i'tirâf ederken oglunun da orada oldugu anlasiliyor. Çünkü hadîsin bir rivayetinde babanin ogluna isaretle : «Su oglum bu adamin karisi ile zina etti.» dedigi tasrîh edilmistir. Gerçi babanin oglu nâmina ikrari kabul edilmezse de hadîs evvelâ oglunun i'tiraf ettigine hamlolunmustur. Orada bulundugu halde ses çikarmamasi itirafina karinedir. Yahut bu bir fetvadir; yâni : «Oglun bekâr oldugu halde zina etti ise kendisine yüz degnek vurulacak, bir yil da sürgün edilecek.» demektir. Zina eden çiragin bekâr oldugu dahî bir rivayette tasrîh edilmistir.

Peygamber (Sailallahü Aleyhi ve Seilem) çiragin hükmünü bildirdikten sonra :

«Haydi yâ Uneys! Bunun karisina git! Sayet i'tiraf ederse onu recme-diver!» buyurmustur. Bu Üneys'in kim oldugunda ihtilâf edilmistir. Meshur kavle göre Üneys b. Dahhâk El-Eslemî 'dir. Zîna eden kadin da Benî Eslem kabîlesindenmis.

Zina haddi tecessüsle sabit olmaz; o halde Hz. Üneys'in gonde-rilmesindeki hikmet nedir? Bu sualin cevabini ulemâ söyle vermislerdir : Bundan maksat, bu adamin kadina zina isnadinda bulundugunu ona haber vermektir. Zira haksizsa, kadin ona hadd-i kazif denilen cezanin verilmesini isteyebilir; yahut affeder. Hakli olarak isnadda bulundu ise zinasini itiraV eyler; ve recmolunur. Filhakika Hz. Üneys kadina giderek haber vermis; o da zinasini i'tîrafla recmolunmustur.

Bu Hadisten Çikarilan Hükümler:

1- Peygamber (Saltallahü Aleyhi ve Seîiem) zamaninda ondan baskasina fetva sormak caizdi.
2- Bir âlimin kendinden daha büyügü bulunan yerde fetva vermesi caizdir.
3- Fâsid anlasma merdûddur. Böyle bir anlasma ile mal almak bâtildir; iadesi gerekir.
4- Ser'î haddler fidye kabul etmez.
5- Muhsan (evli) kimseye recimle birlikte dayak vurulmaz.
6- Bekâr zânîye dayakla sürgün cezasi tatbik edilir. Sâfiî1er'in mezhebi budur. Imam Âzam'a göre sürgün

edilmez. Çünkü buna kail olmak nass üzerine ziyâde demek olur. Halbuki haber-i vahidle nass üzerine ziyâde nesih sayilacagindan caiz degildir.
7- Disariya çikmayi âdet edinmeyen kadin, mahkemeye gelmesi için mecbur edilmez. Hüküm için hâkim onun bulundugu yere gider.

6- Zimi Olan Yahudilerin Zina Sebebi Ile Recmedilmesi Babi

26- (1699) Bana Hakem b. Mûsâ Ebû Salih rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Suayb b. Ishak rivayet etti. (Dedi ki) : Bize UbeyduIIah, Nâfi'den naklen haber verdi. Ona da Abdullah b. Ömer haber vermis ki, Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellemfe zina etmis bir yahudi erkekle bir yahudi kadin getirmisler. Bunun üzerine Resûlüllah (Sallallahü A leyhi ve Setlem) kalkarak yahudilere gelmis ve:
«Zina eden bir kimseye siz Tevrat'ta ne (ceza) buluyorsunuz?» diye sormus. Yahudiler:
— Yüzlerini karaya boyar; kendilerini yük üzerine bindirir; yüzlerini birbirlerine ters döndürürüz ve (sokaklarda) dolastirilirlar! demisler.
«Dogru söylüyorsaniz o halde Tevrat'i getirin!» buyurmus. Yahudiler hemen Tevrat'i getirerek okumuslar. Recim âyetine gelince, okuyan genç elini recim âyetinin üzerine koymus ve onun evvelindekini ve sonunda-kini okumus. Abdullah b. Selâm —ki ResûlüllahfSallallahü Aleyhi ve Sellem) le birlikte bulunuyormus. (Efendimize) :
— Buna emir buyur da elini kaldirsin! demis. Yahudi elini kaldirinca bakmislar ki altinda recm âyeti var!
Bunun üzerine Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) her ikisi için de emir vererek recmedilmisler. Abdullah b. Ömer:
— Ben de onlari recmedenler arasinda idim. Yemin olsun yahûdînin kadini kendi vücudu ile korudugunu gördüm! demis.

27- (...) Bize Züfaeyr b. Harb da rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ismail (yâni Ibni Uleyye), Eyyûb'dan rivayet etti. H.
Bana £bû't-Tâhir dahî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdullah b. Vehb haber verdi. (Dedi ki) : Bana ehl-i ilimden bâzi zevat haber verdi ki, Mâlik b. Enes de onlardan biridir. Onlara da Nâfi', Ibni Ömer'den naklen haber vermis ki, Resûlüllah (Sailaîlahü Aleyhi ve Seilem) zina sebebi ile iki yahudiyi recmetmis. Zina eden bir erkekle bir kadini! Yahudiler onlari Resûlüllah (Sailaîlahü Aleyhi ve Seîlem) 'e getirmisler...
Kaviler hadîsi yukari ki hadîs gibi nakletm islerdir.

(...) Bize Ahraed b. Yûnus da rivayet etti. (Dedi kî) : Bize Züheyr rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Mûsâ b. Ukbe, Nâfi'den, o da Ibni Ömer'den naklen rivayet etti ki, yahudiler içlerinden zina eden bir erkekle bir kadini Rcsû \üUah(Sa!laHahü Aleyhi veSellem) 'e getirmisler...
Kavi hadîsi, Ubeydullah'in Nâfi'den rivayeti tarzinda nakletniistir.

28- (1700) Bize Yahya b. Yahya ile Ebû Bekir b. Ebî Seybe, ikisi birden Ebû Muâviye'den rivayet ettiler. Yahya (Dedi ki) : Bize Ebû Mu-âviye A'mes'den, o da Abdullah b. Mürra'dan, o da Berâ' b. Âzib'den naklen haber verdi. Söyle demis:
Peygamber (Salîallahii A leyhi ve Sellem) 'in yanina yüzü kömürle karartilmis, dayak vurulmus bir yahudi getirdiler. Bunun üzerine Peygamber (Sallallahii Aleyhi ve 5W/&7i)yahudileri çagirarak :
«Siz zina eden kimsenin haddini (cezasini) kitabinizda böyle mi buluyorsunuz?» diye sordu.
— Evet! dediler. Müteakiben onlarin âlimlerinden birini çagirdi; ve: «Sana, Tevrat'i Musa'ya Indiren Allah askina soruyorum! Zina edenin
haddini kitabinizda böyle mi buluyorsunuz?» dedi. O:

— Hayir! Eger bana bu sözle sormasa idin sana haber vermezdim! Biz onu recim buluyoruz; lâkin bu is esrafimiz arasinda çogaldi. Artik o hale geldik ki, serefli birini yakalarsak onu birakiyoruz; zayifi yakalarsak ona haddi vuruyoruz. Dedik ki: Geliniz soyluya da, soysuza da tatbik edecegimiz bir sey üzerine ittifak edelim! Ve kömüre boyamakla dayak vurmayi recmin yerine koyduk. Bunun üzerine Resûlüllah (Sallallahii Aleyhi ve Sellem) :
«Allohiml Senin emrini onlar öldürdükte ilk ihya eden benim!» buyurdu; ve emir vererek yahudi recmolundu.
Derken Allah (Azze ve)

(Ey Peygamber! Küfre sitâb edenler seni mahzun etmesin!..) [4] âyeti kerîmesini: «Size bu getirilirse onu hemen alin!» kavline kadar indirdi.
Buyuruyor ki: M ilhanini e d (Sallallahü\A leyhi ve Sellem) 'e gidin! Sayet size kömürlemekle dayagi emrederse onu alin! Ama recimle fetva verirse sakinin!.. Az sonra Allah Teâlâ:
«Her kim Allah'in indirdigi (kitab) ile hükmetmezse iste onlar kâfirlerin ta kendileridir.» «Her kim Allah'in indirdigi (kitab) ile hükmetmezse iste onlar zâlimlerin tâ kendleridir.» [5] «Her kim Allah'in indirdigi (kitab) ile hükmetmezse iste onlar fâsiklerin tâ kendileridir.» [6] âyetlerini indirdi. Bunlarin hepsi kâfirler hakkindadir.

(...) Bize Ibni Nümeyr ile Ebû Saîd El-Esecc rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Vekî' rivayet etti. (Dedi ki) : Bize A'mes bu isnâdla bu hadisin mislini: -Ve emir vererek yahudi recmolundu.» cümlesine kadar rivayet etti. Ama ondan sonra âyetin inmesi kismini anmadi.

28- (1701) Bana Hârûn b. Abdillâh da rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Haccâc b. Muhanimed rivayet etti. (Dedi ki) : Ibni Cüreyc sunu söyledi: Bana Ebû'z-Zübeyr haber verdi ki, kendisi Câbir b. Abdillâh'i söyle derken isitmis:
— Peygamber (SaJlaUahu Aleyhi ve Sellem) Eslem (kabilesin) 'den bir adamla, yahudîlerden bîr erkek ve kadinini [7] recmetti.

(...) Bize Ishâk b. Ibrahim rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ravh b. Ubâde haber verdi. (Dedi ki) : Bize Ibni Cüreyc bu isnadla bu hadîsin mislini rivayet etti.
Yalniz o: «Bir de kadin» demistir.

29- (1702) Bize Ebû Kâmil El-Cahderî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdülvâhtd rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Süleyman Es-Seybânî rivayet etti. (Dedi ki) : Ben Abdullah b. Ebî Evfa'ya sordum. H.
Bize Ebû Bekir b. Ebî Seybe de rivayet etti. Lâfiz onundur. (Dedi ki) : Bize Aliy b. Mtishir, Ebû Ishâk Es-Seybânî'den rivayet etti. (Demis ki) : Abdullah b. Ebî Evfa'ya:
Resûlüllah (Saliallahü Aleyhi ve Sellem) hiç recim yapti mi? diye sordum.
— Evet! cevabim verdi.
— Nûr sûresi indirildikten sonra mi, ondan önce mi? dedim.
— Bilmiyorum! dedi.
Abdullah b. Ömer hadîsim Buhâri «Menâlub» ve «Muharibin» bahislerinde; Ebû Dâvûd ile Tirmizî «Hudüd»da; Nesâî «Recin» bahsinde; Abdullah b. Ebî Evfa hadîsini Buhâri «Hudûd»da muhtelif râvilerden tahrîc etmislerdir.
Resûlüllah(Saltaltahü Aleyhi ve Settem) 'in yahudilere :
«ZInâ eden bir kimseye siz Tevrat'ta ne (ceza) buluyorsunuz?» dîve sormasi onlarin yolundan gitmek yahut bu hükmü onlardan ögrenmek için degil, onlari kendi inançlari ile ilzam içindir. îhtimâl yahudilerin Tevrat 'taki recim âyetini degistirmediklerini ya vahiyi sureti ile yahut yeni müslüman olan Yahudilerden isitmekle haber almisti. Âyeti gizledikleri vakit de tunu Uliyordu.

Nevevî diyor ki: «Bu iki yahudi nasil recmedildi; beyyine ile mi yoksa ikrarla mi? denilirse biz de deriz ki; zahire göre ikrarla recme-dilmislerdir. Filhakika Ebû Dâvûd'un «Sünen»inde ve daha baska eserlerde vârid olduguna göre dört sâhid bunlarin aleyhine sehadet etmis; erkegin zekerini kadinin fercinde gördüklerini söylemislerdir. Sayet bu dogru ise sahidler müslüman olduklari takdirde mesele açiktir. Fakat sahidler kâfir iseler onlarin sehadetine i'tibar yoktur. O halde zinayi i'tiraf ettikleri teayyün eder.»
Hadîste zikri geçen Abdullah1 b. Selâm (Ead aslen yahudi olup Benî Kaynuka' kabilesine mensuptur. Müslümanligi kabul etmis ve Ensara yardimci olmustur. Resûlüllah (Saltellahü Aleyhi ve Sellem) tarafindan cennetle müjdelenmis; ve Hz. Muâviye zamaninda kirk üç târihinde Medine 'de vefat etmistir.
Elini Tevrat 'taki recm âyetinin üzerine koyarak onu gizlemege çalisan yahudinin adi Abdullah b. Sûryâ (yahut Sivriyâ) dir. Son hadîsteki Nur sûresinden murâd:
«Zînâ eden erkekle kadindan her birine yüz dayak vurun!» âyet-i kerîmesidir. Recim bu âyetin inmesinden sonra yapilmistir. Nûr sûresi îfk hâdisesinden sonra dördüncü, besinci veya altinci yilda inmistir. Recimde Hz. Ebû Hüreyre de bulunmustur. Onun müslüman-ligi kabulü yedinci yilda olmustur.

Bu Hadislerden Çikarilan Hükümler

1- Imam Safiî ile îmam Ahmed bu hadîsle istidlal ederek: «Muhsan olmak için îslâm sart degildir.» demislerdir. Hanefî1er'den Imam Ebû Yûsuf'un kavli de budur. îmam Muhammed'e jgöre ise muhsan olmanin sartlarindan biri de Islâm-dir; zîra Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
«Allah'a sirk kosan kimse muhsan degildir.» buyurmustur. bu hadîs-deki recim Kur'ân-i Kerîm 'deki Ce1d âyeti inmezden önce Tevrat hükmüne göre verilmis; sonra Ce1d âyeti ile neshedilmistir.
2- Kâfire zina haddini tatbik etmek vaciptir.
3- Kâfirler seriatin furuu ile muhâtabtirlar. Bu mesele ulemâ arasinda ihtilaflidir. Bazilari: «Kâfirler seriatin asli ile muhatab olup teferruati ile mükellef degillerdir.» demis; bir takimlari da emirlerle muhatab olmayip sadece nehîlerle mükellef olduklarini söylemiserdir.
4- Nevevî'nin beyanina göre küffâr müslüman mahkemelerine müracaat ederlerse dâvalari bizim seriatimiza göre halledilir. Mamafih bu mesele de ihtilaflidir. Hicaz ve Irak ulemâsindan bir cemaata göre hâkim muhayyerdir: Isterse aralarinda Islâm'a göre hüküm verir; dilerse o dâvaya bakmayabilir. Imam Mâlik 'in mezhebi bu oldugu gibi, îmam Safiî'nin dahî bir kavli budur. Mezkûr kavil Atâ , Sa'bî ve îbrâhim Nehaî 'nin de mezhebidir.
Zührî : «Sünnet, zimmüeri hukuk, muamelât ve miraslarinda kendi dinlerine reddetmektir. Meger ki, bizim hükmümüze ragbet göstererek gelmis olsunlar! O zaman aralarinda Allah'in kitabi ile hükmederim» demistir.
Bâzi ulemaya göre küffâr müslüman mahkemesine müracaat ederlerse hâkimin mutlaka Allah'in hükmü ile amel etmesi îcab eder. Onlar bu husustaki muhayyerligin neshediîdigine kaildirler. Zührî ile Ömer b. Abdilâzîz'in kavilleri bu oldugu gibi Hanefîler'in mezhebi ve Imam Safiî 'nin bir kavli de budur. Yalniz Imam Âzam (Rahimehullah) : «Müslüman mahkemesine, kâfir kari-koca beraber gelirlerse aralarinda adaletle hüküm vermek îcâb eder; yalniz kadin gelir de kocasi razi olmazsa hâkim hüküm veremez.» demis; imâmeyn ise hüküm verebilecegine kail olmuslardir.

30- (1703) Bana îsâ b. Hammâd El-Misri rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Leys, Saîd b. Ebî Saîd'den, o da babasindan, o da Ebû Hüreyre'den naklen haber verdi, ki onu söyle derken isitmis: Ben Resûlüllah (Sailailahü Aleyhi ve Sellem):
«Birinizin cariyesi zina eder de zinasi sübut bulursa ona (lâyik olan) haddi vursun! Ama (suçunu) basina kakmasin! Sonra yine zina ederse ona (lâyik olan) haddi vursun! Fakat (suçunu) basina kakmasin! Sonra üçüncü defa tekrar zina eder de zinasi sübût bulursa artik onu velev kildan bir Ip mukabilinde olsun saliversin!» buyururken isittim.

31- (...) Bize Ebû Bekir b, Ebî Seybe ile Ishâk b. Ibrahim hep bîrden tbni Uyeyne'den rivayet ettiler. H.
Bize Abd b. Humeyd de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Muhammed b. Bekr El-Bursânî haber verdi. (Dedi ki) : Bize Hisâm b. Hassan haber verdi. Bunlarin ikisi de Eyyûb b. Musa'dan rivayet etmislerdir. H.
Bize Ebû Bekir b. Ebî Seybe dahî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Üsâme ile Ibni Nümeyr, Ubeydullah b. Ömer'den rivayet ettiler. H.
Bana Hârûn b. Saîd El-Eylî de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ibni Vehb rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Üsâme b. Zeyd rivayet etti. H.
Bize Hennâd b. Seriy ile Ebû Küreyb ve Ishâk b. Ibrahim de Abde b. Süleyman'dan, o da Muhammed b. Ishâk'dan naklen rivayet ettiler. Bu râvilerin hepsi Said El-Makburî'den, o da Ebû Hüreyre'den, o da Peygamber (Sallaîlahü A leyhi ve Sellem) 'den naklen rivayette bulunmuslardir.
Su kadar var ki Ibni Ishâk kendi hadîsinde: «Saîd'den, o da babasindan, o da Ebû Hüreyre'den, o da Peygamber (Sallallchü A leyhi ve Sellem) den naklen üç defa zina ettigi vakit cariyeye dayak atilmasi hususun, da: «Sonra dördüncüde onu satsin!» demistir.

32- (...) Bize Abdullah b. Meslemete'l-Ka'nebî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Mâlik rivayet etti. H.
Bize Yahya b. Yahya da rivayet etti. Lâfiz onundur. (Dedi ki) : Mâlik'e, Ibni Sihâb'dan dinledigim, onun da Ubeydullah b. Abdillâh'dan, onun da Ebû Hüreyre'den naklettigi su hadîsi okudum:
Resûlüllah (Sallaîlahü Aleyhi ve Sellem)'e muhsan olmayan câriye zina ederse hükmü ne olacagi sorulmus.
«Zina ederse ona dayak vurun! Sonra yine zina ederse dayak vurun! Sonra tekrar zina ederse dayak vurun! Sonra onu velev bir dafIr mukabilinde olsun satin!» buyurmuslar.
Ibnî Sihâb: «Üçüncüden sonra mi, dördüncüden sonra mi bilmiyorum.» demis. Ka'nebî kendi rivayetinde söyle demistir: «Ibni Sihâb: Dafir iptir, dedi.»

33- (1704) Bize Ebû't-Tâhir de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize tbni Vehb haber verdi. (Dedi ki) : Mâlik'i sonlan söylerken isittim: Bana Ibni Sihâb, UIbeydullah b. AbdIllâh b. Utbe'den, o da Ebû Hüreyre ile Zeyd b. Hâlid El-Cüheni'den naklen rivayet etti ki, Resûlüllah (Sallailafiü Aleyhi ve Sellemye cariyenin hükmü sorulmus...
Râvi yukariki iki râvuiin hadîsi gibi rivayette bulunmus; fakat Ibni Sihâb'in : «Dafîr iptir.» sözünü anmamistir.

(...) Bana Amru'h-Nâkid rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ya'kûb b. Ibrahim b. Sa'd rivayet etti. (Dedi ki) : Bana babam, Salih'den rivayet etti. H.
Bize Abd b. Humeyd de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdurrazzâk haber verdi. (Dedi ki) : Bize Ma'mer haber verdi. Bu râvilerin ikisi de Zührî'den, o da Ub ey dul] ah'dan, o da Ebû Hüreyre ile Zeyd b. Hâlid El-Cühenî'den, onlar da Peygamber (Salîallahü Aleyhi veSellem)den Mâlik'in hadîsi gibi rivayette bulunmuslardir. Her ikisinin hadisinde sek, cariyenin üçüncüde mi yoksa dördüncüde mi satilacagi hususundadir.
Bu rivayetleri Buhâri «Büyü» ve «Muharibin» bahislerinde; Ebû Dâvûd ile îbni Mâce «Hudûd»da; Nesâî «Recm» bahsinde muhtelif râvilerden tahrîc etmislerdir.
Zina yâ itirafla yahut görerek sehâdet etmekle sübût bulur. Bazilari ser'î cezalarda hâkimin —kendisi biliyorsa— hüküm verebilecegini söylemislerdir.
Basa kakmak, cariyenin aybini yüzüne vurarak onun bütün kusurlarini sayip dökmekle olur. Bu da ona sözle eziyyet olacagi için menedilmistir. Hattâbî'ye göre hadîsten murâd : Sâdece suçunu basina kakmakla iktifa etmeyip dayak da vurmaktir.
Kildan yapma bir ip mukabilinde bile olsa satilmasinin tavsiye bu-yurulmasi zâniye cariyeyi elden çikarmaya mübâlega sureti ile tesvik içindir. Yâni ne kadar az paraya satilirsa satilsin, elden çikarip ondan uzaklasmaya çalismalidir. Zira zina câriye hakkinda büyük bir kusurdur. KÖIe hakkinda ise Hanefî1er'e göre âdet edinmemek sarti ile kusur sayilmaz. îmam Mâlik (Rahimehullah) zinayi câriye ve kölenin her ikisi hakkinda da kusur saymistir. Imam Ahmed 'îe, îshâk'm ve Ebû Sevr'in mezhepleri de budur. Imam Sâfiî'ye göre fiyati düsüren her

sey kusurdur.
Burada söyle bir sual hatira gelebilir: Madem ki zina eden cariyeyi satarak elden çikarmak, ondan uzaklasmak lâzimdir; o halde Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) onun satilmasini neden emir buyurmustur. Satin alan müsîümamn da ondan arinmasi gerekmez mi?
Cevap: tkinci sahibinin heybeti ile yahut iyilikle onu yola getirmesi me'muldür. Ihtimâl onu evlendirir de câriye bu suretle namuslanir. Yahut bizzat onu iffet sahibi yapmaya çalisir.
Görülüyor ki, Ibni Sihab (Zührî) cariyenin üçüncü zinadan mi yoksa dördüncüden mi sonra satilacaginda tereddüt etmistir. Fakat Ebû Saîd-i Makburî üçüncüde satilacagini kat'iyetle söylemistir.

Bu Rivayetlerden Çikarilan Hükümler:

1- Zina eden câriye ve köleyi satmak caiz hatta Zahirîler'e göre vaciptir.
2- Zina eden câriye muhsane (evli) olsun olmasin onun ser'i cezasi iayaktir. Kendisine elli sopa vurulur. Ebû Hanîfe, Mâlik Safiî ve îmam Ahmed'in kavilleri budur.
Fâide: Zina eden bir kimsenin recmedilmesi (yâni taslayarak öldürülmesi) için yedi sart vardir. Bunlari evvelce görmüstük. Burada da bihnünasebe tekrarlayalim. Bu sartlar: Hür olmak, âkil balig ve müs-lüman olmak, cinsî münâsebet, bu münâsebetin sahîh nikâhla yapilmasi ve cima zamaninda muhsan bulunmaktir. Yalniz imam Safiî ile îmam Ahmed'e Hanefîler 'den Imam Ebû Yûsuf'a göre recm için Islâm sart degildir. Imam Mâlik ile Küfe ulemâsina göre cariyenin muhsane olmasi müslümanljgi iledir.
3- Zina tekrarlandikça cezasi da tekrarlanir. Meger ki, son zinaya kadar hadd-i ser'î tatbik edilmemis olsun! Bu takdirde bütün zinalari için bir hadd tatbik edilir.
4- Imam Mâlik 'le Imam Safiî ve Imam Ahmed'e göre köle ve cariyenin cezasini sahipleri verir. Imam Âzam'-la diger bazi ulemâ bu cezanin hâkim tarafindan verilecegine kail olmuslardir.
5- Fâsik ve âsîlerle düsüp kalkmaktan kaçinmalidir.
6- Bazilarina göre kiymetli bir mali az para mukabilinde satmak caizdir.
7- Satilan malin kusurunu müsteriye söylemek îcab eder.
8- Hadisin bir rivayetinde muhsan olmayan cariyeye ceza olarak dayak vurulmasi emrolunmu'stur. Bunun mefhumu muhalifinden muhsan cariyenin recmedilecegi anlasilirsa da burada bu mânâ kasdedümemistir. Çünkü Kur'ân âyeti bunun hilafini bildirmis:
«Cariyeler muhsan olurlar da yine fahiselik ederlerse onlara hür muhsan kadinlara olan azâbtn yarisi vardir.» buyuru Im ustur. Su halde hadîs, muhsan olmayanlara dayak vurulacagini, âyet de muhsan cariyelere dayak vurulacagini bildirmektedir. Gerçi hür kadinlara verilen ceza recim olduguna göre cariyelere onun yarisi düserse de recim yarilanmayi yâni bölünmeyi kabul etmez. Binâenaleyh her iki delille amel ederek cariyelerle kölelere dayak cezasi verilir.
Seleften bir cemâat: «Köle ve cariyelerden evli olmayanlara hadd vurulmaz... demislerdir. Ibni Abbâs (Radiyallalui anh) ile Tavus, Atâ, îbni Cüreyc ve Ebû Ubeyde 'nin kavilleri budur.

7- Nifaslidan Haddin Te'hiri Babi

34- (1705) Bize Muhammed b. EM Bekir El-Mukaddemi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Süleyman Ebû Dâvûd rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Zaide, Süddî'den, o da Sa'd b. Ubeyde'den, o da Ebû Abdirrahmân'dan naklen rivayet etti. (Demis ki) :
AH hutbe okuyarak sunlari söyledi: Ey nâs! Memlüklerinize, muh-san olsunlar olmasinlar, haddi tatbik edin! Zîra Resulü! la h (SallallahU Aleyhi ve Sellemyin bir cariyesi zina etti de, ona dayak vurmami bana emretti. Bir de baktik yeni nifâs olmus. Ben ona dayak vururs am Öldürürüm dîye korktum; ve keyfiyeti Feygamber(SallaUaliü Aleyhi ve Sellemfe andim. Bunun üzerine:

«Iyi ettin!» buyurdular.

(...) Bu hadîsi bize Ishâk b. Ibrahim de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yahya b. Âdem haber verdi. (Dedi ki) : Bize Israil, Süddî'den bu isnâd-la rivayet etti. Yalniz «Memlüklerden muhsan olani da olmayani da» cümlesini zikretmedi. O hadîste: «Iyilesinceye kadar onu birak!» cümlesini ziyade etti.
Bundan önceki bâbda gördük ki Imam Mâlik'in îbni Sihâb-i Zührî 'den rivayet ettigi Ebû Hüreyre (Radryallahu anh) hadîsinde Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) 'e muhsan olmayan câriye zina ederse hükmünün ne olacagi sorulmus; o da dayak vurulacagini bildirmis. Bu hadîste ise zina eden câriye ve kölelere —muhsan olsun olmasin— dayak vurulacagi beyan ediliyor. Zahiren iki rivayet arasinda bir çelisme var gibi görünüyorsa da hakikatte aralarinda hiç bir münâfât yoktur. Söyle ki: îmam Mâlik'in rivayet ettigi Ebû Hüreyre hadîsi muhsan olmayan cariyenin hükmünü bildiriyor. Bu hüküm dayaktir. Muhsan olan cariyenin hükmünü de
«Cariyeler muhsan olurlar da bir fahiselik ederlerse, onlara muhsan olan hür kadinlara verilecek azabin yarisi vardir.» [8] âyet-i kerîmesi beyân ediyor; bu hüküm de dayaktir. Su halde evlenerek muhsan olan câriye ile evlenmemis, muhsan olmayan cariyenin ikisine de dayak cezasi verilecek demektir ki Hz. A1î'nin hutbesinde beyan ettigi de budur.
Burada söyle bir suâl hatira gelebilir: Zina cezasi hususunda evli câriye ile bekâr câriye arasinda bir fark olmadigina göre âyet-i kerîmede :
«Cariyeler muhsan (evli) olurlarsa...»diye takyîd buyurulmasinin hikmeti nedir?
Cevap: Âyet-i kerime cariyeye —evli de olsa— hür kadina vurulacak dayak cezasinin yarisi vurulacagini tenbîh etmektedir. Çünkü yariya bölünmek ancak dayak cezasinda mümkündür: Recmin yarisi olmaz. Binâenaleyh âyetten recim kasdedilmediginde süphe yoktur. Iste âyetten murâd evli cariyeye yarim recim cezasi olacagi vehmine düsülmemesi için «Evli cariyeler» kaydi ile hüküm beyan edilmistir. Evli câriye zina ederse kendisine dayak cezasi verileceginde bütün ulemâ müttefiktirler.
Bu hadîs-i serif nifâsh ve hasta kadinlarin cezasi, iyilesinceye kadar tehir edilecegine delîld?r.

8- Sarabin Haddi Babi

35- (1706) Bize Muhammed b. El-Müsennâ ile Muhammed b. Bes-sâr rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Muhammed b. Ca'fer rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Su'be rivayet etti. (Dedi ki) : Katâde'yi, Enes b. Mâlik'-den naklen rivayet ederken dinledim ki, Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)e sarap içmis bir adam getirmisler de ona iki hurma dali ile kirk kadar dayak vur (dur) mus. Enes:
— Bunu Ebû Bekir de yapti. Ömer halife olunca insanlarla istisare etti de Abdurrahmân :
— Hududun en hafifini seksen (degnek)'i vur! dedi. Bunun üzerine Ömer de onu emretti; demis.

(...) Bize Yahya b. Habîb El-Hârisî de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hâlid (yâni Ibni'l-Hâris) rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Su'be rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Katâde rivayet etti. (Dedi k) : Enes'i:
— ResûlüUah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e bir adam getirdiler... derken isittim. Râvi hadisi yukanki gibi zikretmistir.

36- (...) Bize Muhammed b. EI-Müsennâ rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Muâz b. Hisâm rivayet etti. (Dedi ki) : Bana babam, Katâde'den, o da Enes b. Mâlik'den naklen rivayet etti ki, Nebiyyullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) sarap hakkinda hurma dallari ve ayakkaplan ile had vurmus. Sonra Ebû Bekir 40 degnek hadd vurmus. Ömer halîfe olup insanlar verimli yerlere ve köylere sarkinca:
— Sarabin haddi hususunda ne diyorsunuz? diye sormus. Abdurrah-mân b. Avf:
— Onu cezalarin en hafifi gibi yapman fikrindeyim; demis. Enes: Ömer de 80 degnek hadd vurdu; demis.

(...) Bize Muhammed b. El-Müsennâ rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yahya b. Saîd rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hisâm bu isnâdla bu hadisin mislini rivayet etti.

37- (...) Bize Ebû Bekir b. Ebî Seybe de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Vckî' Hisâm'dan, o da Katâde'den, o da Enes'den naklen rivayet etti ki, Peygamber (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) sarap için ayak kaplari ve hurma dallari ile 40 degnek (hadd) vururmus...
Bundan sonra râvi yukaridakilerin hadisi gibi rivayette bulunmus yalniz «verimli yerlerle köylere» cümlesini anmamistir.
Bu hadîsi Buhâri, Ebû Dâvûd, Tirmizî ve Ibni Mâce «Hudûd» bahsinde muhtelif râvilerden tahrîc etmislerdir.
Bu bâbtaki hadîslerin mecmuundan anlasiliyor ki, sarap içen kimsenin cezasi Peygamber (SaUaîtahü A leyhi ve Sellem) ve Hz. Ebû Bekir devirlerinde kirk kadar sopa imis. Buna Ömer (Radiyallahu anh) zamaninda da bir müddet devam edilmis. Fakat fütuhat genisleyip Sam ve Irak gibi zengin beldeler müslümanîarm eline geçince halk su boylarina, mahsuldar topraklara yerlesmis, bag ve bahçeler çogalmis; sarap içenlerin sayisi da artmis. Bunun üzerine Hz. Ömer onlari elliser sopa vurmak sureti ile cezalandirmaga baslamis. Bunun da te'sîri görülmeyince dayak adedini altmisa, nihayet seksene çikarmis. Buhâri sârihi Aynî: «Eger Ömer (Radiyallahu anh) bu zamana yetisse idi onlara bunun kat kat fazlasini vururdu!» diyor!
Hz. Abdurrahman'in içki cezasinin ser'î haddlerin en hafifi gibi verilmesini istemesi, bu hususta henüz tekarrur etmis bir dayak sayisi bulunmadigindandir. Ömer (Radiyallahu anh) bu hususta ashâb-i kiramla istisare etmis: Hz. Abdurrahmân b. Avf bu cezanin hudûdi ser'iyyenin en hafifi gibi olmasini teklif etmistir. Kurân-i Kerîm'de bildirilen ser'i cezalar: Hirsizin eli kesilmesi, zina eden (gayri muhsan) bir kimseye yüz degnek vurulmasi, zina iftirasinda bulunanlara seksen degnek vurulmasidir. Bunlarin içinde en hafifi seksen degnek vurmaktir.
Bu makamda Hz. AIi (Radiyallahu anh) da fikrini beyan etmis ve; «Bir kimse sarap içerse sarhos olur; sarhosladi mi saçmalar; saçmaladi mi iftira eder. Müfterinin cezasi ise 80 degnektir.» demistir. Böylece içki cezasinin 80 degnek olacagi hususunda Hz. Ömer zamaninda saha-be-i kiram icmâ' etmislerdir.
Tabiîn ile cumhûr-u fukaha da ayni yoldan yürümüslerdir. Gerçi bu hususta bazi muhaliiler bulunmussa da cumhurun karsisinda bunlarin görüsü sâzz bir fikir gibi kalmistir. Ibni Mes'ûd (Radiyallahu anh) bu bâbda Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) 'in :
«Bir seyi müslümanlar iyi görürse o Allah indinde de iyidir.» hadîsini hatirlatmistir. Bir de Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem):
«Benim sünnetime ve benden sonra hulefâyi râsidînin sünnetine sanlin!» buyurmustur.

Bu Hadisten Çikarilan Hükümler:

1- Sarap içmek bilicmâ' haramdir. Içene hadd vurmak îcâb eder. Az veya çok içilmesi hükmen müsâvîdir.
Sarap içen kimse öldürülmez. Velev ki tekrar tekrar içmis olsun. Tirmizî ile ulemâdan bir cemaat bu hususta icmâ' nakletmislerdir. Kaadî Iyâz sâzz bir taifenin : «Sarap içen kimse dördüncü defadan sonra öldürülür.» dediklerini nakletmisse de Nevevî bu sözün icmâ-i sahabeye muhalif ve bâtil oldugunu söylemis; bu hususta vârid olan hadîs hakkinda da : «Bu hadîs mensuhtur; bir cemaat icmâin onun mensuh olduguna delâlet ettigini söylemislerdir.» demistir.
2- îçki haddinin mikdâri ihtilaflidir. Imam Safiî ile Imam Ahmed, îshâk ve Zahirîler'e göre kirk kirbaçtir.
Hasan-i Basrî, Sa'bî, Imam Mâlik, Hanefî1er ve bir rivayette Imam Ahmed 80 kirbaç olacagina kaildirler. Bu kavil Hz. Alî, Hâlid b. Velîd ve Muâviye Ebî Süfyân (Radiyaliahû anhûm) hazerâtindan da rivayet olunmustur. Ebû Ömer: «Selef ve halef ulemâsinin cumhuru içki cezasinin 80 kirbaç olduguna kaildir. Imam Mâlik, Sevrî, Evzâî, Ubeydullah b. Hasen, Hasen b. Hay, îshâk ve Imam Ahmed Jin kavilleri bu oldugu gibi, Safiî 'nin iki kavlinden biri de budur...» demistir. Nevevî'nin beyanina göre Imam Safiî 'nin mezhebi içki haddinin kirk kirbaç

olmasidir. Ondan yukarisi ta'zîrdir. Hâkim dilerse 80 dayak vurabilir; isterse kirk ile iktifa eder.
3- Kiyâs caizdir. Hâkim ve müftînin hüküm hususunda ya-nindakilerle istisare etmesi müstehaptir.
4- Ulemâ «iki hurma dali ile ona kirk kadar sopa vurdu» cümlesinin mânâsi üzerinde ihtilâf etmislerdir. Bazilari bu dallarla ayri ayri kirk sopa vurduguna kail olmus; sarabin cezasi 80 sopadir» diyenler, dallan bir araya getirerek kirk defa vurdugunu, bu suretle sopalarin sayisi yine sekseni buldugunu söylemislerdir.
5- Sarabin hadd-i hurma dali, ayakkabi gibi seylerle bilittifak vurulabilir. Kamçi ile caiz olup olmadigi ise ihtilaflidir. Bunu caiz görenler kamçinin hacminin sopa ile kamis arasi orta kalinlikta olmasi lâzim geldigini söylemislerdir. Hurma dali gibi seyler dahi yasla kuru arasi mu'tedil olmali keza vuruslar orta siddette yapilmali, vuran kimse eline basindan yukari kaldirmamalidir.

38- (1707) Bize, Ebû Bekir b. Ebî Seybe ile Züheyr b. Harb ve Aliy b. Hucr rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Ismail (yâni Ibni Uley-ye), Ibni Ebî Arûbe'den, o da Abdullah Ed-Dânâc'dan [9] naklen rivayet etti. H.
Bize tshâk b. Ibrahim El-Han zait de rivayet etti. Lâfiz onundur. (Dedi ki) : Bize Yahya b. Hammâd haber verdi. (Dedi ki) : Bize Abdül-aziz b. Muhtar rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ibni Âmir Ed-Dânâc'in âzâd-hsi Abdullah b. Feyrûz rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hudayn b. Münzir [10] Ebû Sâsân rivayet etti. (Dedi ki) :
Osman b. Affân'a sâhId oldum. Kendisine Velid getirilmisti. Velîd sabah namazini iki rek'at kildirmis; sonra : Size daha ziyâde edeyim mî? demisti. Onun aleyhine iki zât sehâdet etti. Biri Humran olup sarap içtigine; digeri de onu kusarken gördügüne sehadette bulundu. Bunun üzerine Osman:
— Bu adam sarabi içmese kusmazdi! dedi. Ve : Yâ Ali! Kalk da suna dayak vur! emrini verdi. Alî de:
— Kalk yâ Hasan suna dayak vur! dedi. Hasan :
— Sen onun cefâsini, sefasini sürene yükle! dedi. Galiba Osman'a dargindi. Nihayet Alî:
— Yâ Abdullah b. Ca'fer! Kalk da suna dayak vur! dedi. O, dayagi vurdu. Alî de sayiyordu. Kirka varinca :
— Kes! dedi. Sonra sunlari söyledi. Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Seltem) kirk degnek (hadd) vurdu. Ebû Bekir de kirk degnek vurdu, Ömer ise 80 degnek vurdu. Bunlarin hepsi sünnettir. Ama bence bu daha makbuldür.
Aliy b. Hucr kendi rivayetinde sunu ziyâde etti: «Ismail (Dedi kî) : Ben ondan Dânâc'in hadîsini de dinledim ama onu bellemedim.»
Bu hadîste bahsi geçen Ve1îd , Velîd b. Ukbe b. Ebî Muayt 'tir. Küfe 'de vâlî bulunuyordu. Içki içer, kötü ahlâkli bir adamdi. Küfe 'de sabah namazini dört rek'at kildirmis; sonra cemaate dönerek:
«Size ziyade edeyim mi?» demis. Ilk saftaki cemaat:
— Sen bize vali olali ziyâdeye devam ediyoruz! Bize daha neyi ziyâde edeceksin? Allah hayrini vermesin! demisler ve cemaat kendisini mescidin {akillari ile taslamisti. Bu mesele Kûfe'ye yayilmis; nihayet Hz. Osman Veli d'i huzuruna getirtmeye mecbur olmustu:
«Ey mü'minler! Size bir fâsik bîr haber getirirse (hakikatini) sorusturun!» [11] âyet-i kerimesi bu zât hakkinda nazil olmustur.
Hadîs-i serifin mânâsi sudur: Ve1îd'e hadd-i ser'î lâzim gelince, o gün halife bulunan Hz. Osman bu isi Hz. A1î'ye havale ederek ona ikramda bulunmus. «Haddi sana birakiyorum; kime istersen emret de vursun!» demek istemisti. Alî (Radiyallahu anh) bunu kabul ederek dayak vurmayi Hasan'a teklif etmis; fakat o Hz. Osmân'a dargin oldugu için dayak vurmaya yanasmamis: «Sen onun cefâsini, sefasini sürene yükle!» demisti.
Bu cümle Araplarin bir ata sözüdür. Esmaî'nin beyânina göre mânâsi: «Onun pisliklerini, lezzetlerinden istifâde edene havale et!» demektir, ki zamir hilâfet ve vilâyete âiddir. Yâni Osman (Radiyallahu anh) ve yakinlari hilâfetin ni'metlerinden nasil istifâde ediyorlarsa dayak vurmayi da kendileri yapsin! demek istemistir.
Hârr: Kötü ve siddetli; Kaar da : Soguk güzel ve afiyetti mânâlarina gelirler- Nihayet Abdullah b. Ca'fer dayak vurmayi kabul etmis; Hz. Alî de basinda bulunarak dayak adedini saymistir. Sayi kirka balig olunca «Kes!»

diyerek durdurmus; ve: «Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) kirk sopa hadd vurdu; Ebû Bekir de kirk sopa vurdu; Ömer seksen dayak vurdu. Bunlarin hepsi sünnettir; ama bence bu daha makbuldür.» demistir.
Görülüyor ki. Hz. A1î burada Ve1îd'e kirk sopa vurdunnus-tur. Halbuki «Sahîh-i Buhâri-de Abdullah b. Adiy'den rivayet olunduguna göre Alî (Radiyallahu anh) ayni kaziyyede seksen dayak vurdurmustur. Bu bâbta Kaadî Iyâz sunlari söylüyor: «A1î'nin mâruf olan mezhebi, sarap hakkinda seksen degnek vurmaktir. Meshur rivayete göre Hz. Ömer'e seksen dayak hadd vurmasini da isaret etmistir. Nitekim «El-Muvatta'» ve baskalarinin rivayetinden naklen yukarida geçmisti. Bütün bunlar onun seksen dayak vurdugunu bildiren rivayeti tercih ettirmektedir.»
Bundan sonra Kaadî Iyâz iki rivayetin arasini bulmus: «Kirk dayagi iki basli bir kamçi ile vurmustur; mecmu yine seksen olur.» demistir. Ona göre Hz. Alî *nin: «Bence bu daha makbuldür.» sözündeki ismi isaretin, Hz. Ömer'in vurdugu seksen dayaga râci' olmasi ihtimâli de vardir.

Bu Hadisten Çikarilan Hükümler:

1- Imam Mâlik'e göre sarap kusan bir kimseye hadd vurulur. Delili bu hadîstir. Hanefîler'le Sâfiîler'e göre mücer-red sarap kusmakla hadd vurmak lâzim gelmez; çünkü zorla içirilmis veya bilmeyerek içmis olmasi ihtimâli vardir. Süphe ile hudûd sabit olamaz.
2- Hz. Alî, Ebû Bekir'le Ömer (Radiyaiîahû anhûma) nin eserlerine hürmetkardi. Onlarin sözlerini, verdikleri hükümlerini sünnetten sayardi.

39- (1707) Bana Muhammed b. Minhâl Ed-Darîr rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yezîd b. Zürey' rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Süfyân-i Sev-rî, Ebû Hasîn'den [12], o da Umeyr b. Saîd'den [13], o da Alî'den naklen rivayet etti. (Söyle demis):
Ben bir kimseye hadd vurur da bu sebeple ölürse ona acimam! Yalniz sarhos müstesna! O Ölürse diyetini veririm. Çünkü Besûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve S elle m: onu (n hakkinda mazbut bir) sünnet birakmadi.

(...) Bize Muhammed b. El-Müsennâ rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdurrahmân rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Sütyân bu isnâdla bu hadîsin mislini rivayet etti.
Bu hadîsi Buhâri, Ebû Dâvûd ve îbni Mâct «Hudûd> bahsinde muhtelif râvilerden tahrîc etmislerdir.
cümlesinden murâd: «Bu hususta mazbut bir miktar tayîn etmedi.» demektir.
Hz. Alînin bu hadîsi «hadd vurulurken ölen kimsenin diyeti ödenmez.» diyenlerin delilidir. Nevevî'nin beyanina göre bu hususta ulemânin ittifaki vardir. Yalniz ta'zîr edilirken ölen hakkinda ihtilâf edilmistir. Sâfiî1er'e göre böylesinin diyeti hâkimin âkilesine ödettirilir. Hâkime de keffâret îcâb eder! Bazilari diyetin Beytülmâlden verilecegini söylemislerdir. Cumhûr-u ulemaya göre kimsenin bir sey ödemesi lâzim gelmez.
Ulemâ hadîsteki cümlesinin dogrusu seklinde olacagini söylemislerdir. Nitekim Sahîh-i Buhâri'de öyledir.

9- Ta'zir Kirbaçlarinin Mikdari Babi

40- (1708) Bize Ahmed b. îsâ rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ibni Vehb rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Amr, Bükeyr b. El-Esecc'den naklen haber verdi. (Demis ki) : Bir defa biz Süleyman b. Yesâr'in yaninda otururken aniden Abdurrahmân b. Câbir gelerek onunla konustu. Derken Süleyman bize dönerek sunlari söyledi: Bana Abdurrahmân b. Câbir, babasindan, o da Ebî Bürdete'l-Ensârî'den naklen rivayet etti ki Eftû Bürde Kesûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)i:
«Hiç bir kimseye on kamçidan fazla vurulmaz. Meger ki Allah'in haddlerinden bir hadd hakkinda ola!» buyururken isitmis.

Bu hadîsi Buhâri, Ebû Dâvûd, Tirmizî, Nesâî ve îbni Mâce «Hudûd» bahsinde muhtelif râvilerden tahrîc etmislerdir.

Ta'zîr: Kabahat isleyen bir kimseyi —bir daha yapmamasi için— yerine göre sözle veya fi'len te'dîp ve terbiye etmektir.

Hadîsin mânâsi hususunda ulemâ ihtilâf etmislerdir. Zahir mânâya göre burada zikri geçen hadden murâd: Seriatin tâyîn ettigi dayak veya cezadir. Bâzilari: «Hadden murâd: Allah'in hakkidir.» demis; bir takimlari burada ondan Allah'in emir ve' nehîlerinden mütesekkil haklar kas-dedildigini söylemislerdir. Hadîsin mânâsi: Evlâd terbiyesi gibi günah olmayan te'dîplerde on sopadan fazla vurulmayacagini beyândir. Bazilarina göre bu hadîs suçlarin dereceleri arasinda 'fark gözetmeye ihtimâlli-dir. Meselâ: Haklarinda ser'an dayak sayisi belli olan suçlarda, muayyen dayaktan fazla vurulamaz; fakat muayyen cezasi olmayanlarda eger suç büyükse ser'î sayidan fazla vurulabilir. Imam Mâlik cezanin suça göre verilmesini, bu hususta takdirin hâkimin içtihadina birakilmasini tensip edermis. Fakat Dâvûdî : «Bu babin hadîsi Mâ1ik'e ulasmamistir.» diyor.

Ibnü'l.Kassâr da sunlari söylemistir: «Ta'zîrin ne suretle yapilacagi hâkimin içtihadina birakilip zanni galibine göre hüküm vermesi tensîb, edilmistir. Insanlar arasinda bir sözle suçundan vaz geçenler oldugu gibi, yüz kamçi yese yine vaz geçmeyenleri de bulunduguna göre bu hususta tahdidin bir'mânâsi kalmamis; ta'zîr hâkimin içtihadina birakilmistir, içtihadi o sahsin ne ile suçtan vazgeçecegini kestirirse onunla terbiye eder.»

Ulemâ ta'zîrin kaç sopa veya kirbaca kadar vurulabilecegi hususunda da ihtilâf etmislerdir. Aynî bu bâbta on kavil saymistir ki, sunlardir :

1- Bir kimseye on sopadan fazla vurulamaz... Hadd için vurulursa o baska! îmam Ahmed'le îshak'in kavilleri budur.

2- Hadls-i serîf ta'zirde on kirbaçtan yukari geçilmemesine de bundan baskasina da ihtimâllidir. Bu kavil Imam Leys 'den rivayet olunmustur.

3- Ta'zîrde dayak sayisi yirmi kirbaci geçmemelidir.

4- Ta'zîrde otuz kirbaci geçmemelidir. Bu iki kavil Hz. Ömer'den rivayet olunmuslardir.

5- Dayak sayisi yirmiyi bulmamalidir. Imam Safiî *nin son kavli budur.

6- Dayak sayisi kirka varmamak, ondan bir noksan olmakdir.

Imam Âzam'la Imam Muhammed'in kavilleri bu oldugu gibi îmam Safiî 'nin bir kavli de budur.

7- îbni Ebî Leylâ ile Imam Ebû Yûsuf'a göre ta'zîrde en yüksek dayak haddi yetmis bes kirbaçtir.

8- îmam Mâlik: «Hâkimin içtihadina göre bazan ta'zîr, ser'î hadden daha fazla olabilir.» demistir, ki bu kavil Imam Ebû Yûsuf'la Ebû Sevr 'den de rivayet olunmustur.

9- îmam Leys: «Ta'zîrde hâkim dokuz sopa veya daha azindan öteye geçemez.» demistir. Zahiriler'in mezhebi de budur.

10- Tahâvî : «Ta'zîri hudûde kiyas etmek caiz degildir. Çünkü ulemâ ta'zîrin hâkimin içtihadina birakildiginda ihtilâf etmemislerdir; binâenaleyh bazan hafiften alir; bazan siddet gösterir.» demistir.

10- Hududun Sahiplerine Keffaret Olusu Babi

41- (1709) Bize Yahya b. Yahya Et-Temîmî ile Ebû Bekir b. Ebî Seybe, Amru'n-Nâkid, Ishâk b. Ibrahim ve Ibni Nümeyr hep birden Ibni Uyeyne'den rivayet ettiler. Lâfiz Amr'indir. (Dedi ki) : Bize Süfyân b. Uyeyne, Zührî'den, o da Ebû Idrîs'den [14], o da Ubâde b. Sâmit'den naklen rivayet etti. Ubâde söyle demis:

Bir mecliste Res<üvl\&h(SalIaUahü Aleyhi ve Sellem)'le beraberdik. Söyle buyurdular:

«Allah'a hiç bîr seyi serik kosmayacaginiza, zina yapmayacaginiza hirsizlik ehniyeceginize, Allah'in haram kildigi nefsi haksiz yere öldürtni-yeceginize dair bana bey'at ediyorsunuz. Imdi sizden her kim sözünde durursa onun ecri Allah'a âiddir. Kim bunlardan birini yapar da o sebeple cezalanirsa bu da onun için keffâ retti r. Ve kim bunlardan bir sey yapar da Allah onu ört bas ederse onun isi de Allah'a kalmistir. Dilerse kendisini affeder;

dilerse azâb eyler!»

42- (...) Bize Abd b. Humeyd rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdur-razzâk haber verdi. (Dedi ki) : Bize Ma'mer, Zührî'den bu isnâdla haber verdi. O bu hadiste sunu da ziyade etti:
«Arkacigindan bize kadinlar ayetini okudu: Mü'min kadinlar Allah'a hiç bir seyi serik kosmayacaklarina dâir sana bey'ata gelirlerse...» [15]

43- (...) Bana Ismail b. Salim de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hü-seym haber verdi. (Dedi ki) : Bize Hâlid, Ebû Kilâbe'den, o da Ebû'l-Es'as Es-San'ânî'den, o da Ubâde b. Sâmit'den naklen haber verdi. Söyle demis:
Bizden Besûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellcm) kadinlardan aldigi gibi: Allah'a hiç bir seyi serik kosmayacaginiza, çalmiyacaginiza, zina etmiyeceginize, çocuklarinizi öldürmeyeceginize, birbirimize bühtanda bulun-miyacagimiza dair söz aldi. Ve:
«Sizden her kim sözünde durursa onun ecri Allah'a âiddir. Her kim haddi mucip bîr sey yapar da kendisine hadd vurulursa bu onun keffâ-retidir. Kimi Allah örtbas ederse onun isi de Allah'a kalmistir. Dilerse kendisini azâb eder; dilerse magfiret eyler.» buyurdu.

44- (...) Bize Kuteybe b. Saîd rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Leys rivayet etti. H.
Bize Muhammedi b. Rumh da rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Leys, Ye-zîd b. Eb! Habîb'den, o da Ebûl-Hayr'dan, o da Sunâbihî'den, o da Ubâde b. Sâmit'den naklen onun söyle dedigini haber verdi:
Ben ResvdüUah (Salla!lahü Aleyhi veSettem)'e bey'at eden nakîblerde-nimî Ona: Allah'a hiç bir seyi serik kosmayacagimiza, zina etmiyecegi-mize, çalmayacagimiza, Allah'in haram kildigi nefsi haksiz yere öîdür-miyecegimize, yagmacilik yapmayacagimiza ve isyan etmlyecegimize (dair) bey'at ettik. Bunu yaparsak cennet!.. Bunlardan birinde bozuk çalarsak onun hükmü Allah kalmistir.
Ibni Rumh: «Onun hükmü Allah'a kalir.» dedi.
Bu hadîsi Buhâri «Imân» bahsinin bes yerinde «Megâzî», «Ahkâm», «Vufûdü'l-Ensâr» ve «Hudûd» bahislerinde tahrîc ettigi gibi, Tirmizî ile Nesâî dahî rivayet etmislerdir.
Bey'at ve mubâyea: Muâhade yapmak demektir. Bu kelimeler alisveris» mânâsina gelen «bey'at»dan alinmistir. Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Seîtem)'in bey'at edenlere sevâb va'dinde bulunmasi, onlarin da itaat edeceklerine söz vermeleri ahs-verise benzetilerek aralarindaki sözlesmeye bu isim verilmistir.
Nakib : Bir kavmin önderi, kefili mânâsina gelir. Resulü llah (SalUttlahü Aleyhi ve Setlem) Akabe denilen yerde kendisine bey'at eden cemaatin her ferdini kendi kavim ve kabilesine nakîb ta'yûi etmisti. Bu zevat on iki kisi olup hepsi Ensârdandilar. Hz. Ubâde de onlardan biri idi. Vazifeleri, kavimlerini Islâm'a da'vet ve sartlarini onlara ögretmekti.
Ubâde (Radfyallahü anh) birinci ve ikinci Akabe bey'atlannda ve Bey'atü'r-Ridvân *da, Bedir, Uhud gazalarinda bulunmus; Peygamber (Sallattahü A leyhi ve Sellem) ile bütün muharebelere istirak etmis bir sahâbi-i celîldir. Filistin'e ilk defa kadi tayîn edilen odur. 34 tarihinde orada vefat etmistir. Kabri Kudüs'tedir. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellemyden 181 hadîs rivayet etmistir.
Hadîsin birinci rivayetinde:
«Kim bunlardan birini yapar da o sebeple cezalanirsa bu da onun için keffârettIr.» buyuruluyor. Isaret Duyurulan yasaklarin basinda sirk zikredilmistir. Acaba sirkten dolayi verilen ceza —ki ölümdür— sahibine keffâret olacak midir? Bu sualin" cevabini Nevevî'den dinleyelim. Nevevî söyle diyor:
«Bu hadîs âmm-i mahsustur. Tahsisin yeri de : «Kim bunlardan birini yapar da... ilâh, cümlesidir. Bu cümleden murâd: Sirkten maadasidir. Yoksa sirk affedilecek degildir ki, ona verilecek ceza sahibine keffâret olsun!» Evet! Sirkin affedilmiyecegi
«Süphesiz ki Allah, kendisine sirk kosulmasini affetmez !» [16] âyet-i kerîmesi ile bildirilmistir. Binâenaleyh

mürteddin öldürülmesi asla ona keffâret olamaz.
Allâme Aynî bu hadîsin icma'la tahsis edilmis olabilecegini de söylüyor. Yahut ona göre hadîsteki ismi isaret sirkten geri kalan günahlara râci'dir.

Bu Hadisten Çikarilan Hükümler:

1- Günahkâri cezalandirmak Allah'a vacip degildir. Su halde itaatkâri sevaplandirmak da vacip degildir. Zîra bunlarin birbirinden farkli olduguna kail olan yoktur.
2- Tevbe etmeden ölen büyük günah sahibinin hükmü Allah'a kalmistir. Dilerse aIfeder; dilerse cezasina kadar cehennemde azâb ettikten sonra cennetine koyar. Ehl-i sünnetin mezhebi budur. Mu'tezile taifesine göre büyük günah isleyen kimse tevbe etmezse ebediyyen cehennemde kalir. Hadîs-i serîf onlarin aleyhine delildir.
3- Bu hadîs «Günahlar insanlari dinden çikarir.» diyen Haricîler. aleyhine de delildir.
4- Hudûd (ser'î cezalar) sahipler: için keffârettir.

11- Hayvanin, Ma'den ve Kuyunun Yaralamasinin Heder Olmasi Babi

45- (1710) Bize Yahya b. Yahya ile Muhammed h. Rumh rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Leys haber verdi. H.
Bize Kuteybe b. Saîd de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Leys, Ibni Si-hâb'dan, o da Saîd b. El-Müseyyeb ile Ebû Seleme'den, onlar da Ebû Hü-reyre'den, o da Resûlüllah (Sallaltahü Aleyhi ve Sellemfden naklen onun söyle buyurdugunu rivayet etti:
«Hayvanin yaralamasi hederdir. Kuyu da hederdir; ma'den de hederdir. Rilcâzda ise beste bir vardir.»

(...) Bize Yahya b. Yahya ile Ebû Bekir b. Ebî Seybe, Züheyr b. Harb ve Abdülâ'lâ b. Hanunad dahî hep birden Ibni Uyeyne'den rivayet ettiler. H.
Bize Muhammed b. Kâfi' de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize tshâk (yâni îbni îsâ) rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Mâlik rivayet etti.
Her iki râvi Zührî'den, Leys'in isnadi ile onun hadîsinin mislini rivayet etmislerdir.

(...) Bana Ebû't-Tâhir ile Harmele de rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Ibni Vehb haber verdi. (Dedi ki) : Bana Yûnus, Ibni Sihâb'dan, o da tbnil-Müseyyeb ile Ubeydullah b. Abdillâh'dan, onlar da Ebû Hüreyre'den, o da Resulüllah (Saiiallahü Aleyhi ve Sellem) 'den naklen bu hadisin mislini haber verdi.

46- (...) Bize Muhammed h. Runih b. El-Muhâcir rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Leys, Eyyûb b. Musa'dan, o da Esved b. EI-Alâ'dan, o da Ebû Seleme b. Abdirrahmân'dan, o da Ebû Hüreyre'den, o da Resulüllah (Saiiallahü A leyhi ve Sellem) 'den naklen onun söyle .buyurdugunu haber verdi:
«Kuyunun yaralamasi hederdir; ma'denin yaralamasi da hederdir; hayvanin yaralamasi da hederdir. Rikâzda ise beste bir vardir.»

(...) Bize Abdurrahmân b. Sellâm El-Cumah! de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize RabI' (yâni Ibni Müslim) rivayet etti. H.
Bize Ubeydullah b. Muâz dahî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize babam rivayet etti. H.
Bize Ibni Bessâr da rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Muhammed b. Ca'-fer rivayet etti. Her iki râvi: Bize Su'be rivayet etti; demisler; ikisi de Muhammed b. Ziyâd'dan, o da Ebû Hüreyre'den, o da Peygamber (SallaUahü Aleyhi ve Setlem)'den naklen bu hadîsin mislini rivayet etmisler dir.
Bu hadîsi Buhâri «Rikâz» ve «Ahkâm» bahislerinde; Nesâî Zekât» ile «Rikâz» da muhtelif râvilerden tahrîc ettikleri gibi, diger «Sünen» sahipleri de rivayet etmislerdir.

Acmâ': Insandan gayri bütün hayvanlara verilen isimdir. Hayvanlar konusamadiklari için kendilerine bu isim verilmistir. Arap olmayanlar Arapçayi lâyiki vecihle konusamadiklarindan Araplar onlara «Acem» demislerdir.
Ucme: Açik konusamamak, sözü mübhem birakmaktir.
Cübâr: Heder ve bâtil olmaktir. Yâni ödenmeyen seydir. Hayvanin yaralamasindan murâd: Yaptigi zarardir. Bu hususta yaralamakla otlamak, kirip dökmek gibi sair zararlar arasinda hükmen bir fark yoktur. «Kuyu da hederdir; m a'den de hederdir.» cümlelerinde hazifler vardir. Bunlar: «Çöken su kuyusu ile çöken ma'den kuyusunun zararlari da hederdir.» takdîrindedirler. Meselâ: Bir kimse su kuyusu veya ma'den yatagi açmak için birini çalistirir da kuyu çalisanin üzerine çökerek öldürürse heder olur gider; diyetini ödemek îcab etmez. Ancak gerek hayvan gerekse kuyu zararlarinin heder olmasi için bazi kayd ve sartlar vardir; söyle ki:
1- Zararciligi bilinmeyen bir hayvan gündüzleyin bir zarar yapar da yaninda kimse bulunmazsa ödemek lâzim gelmez; bu hususta bütün ulemâ müttefiktir. Fakat hayvanin sahibi veya güdücüsü yaninda ise cumhura göre zarari ödemek îcâb eder. Zahirîler'e göre yaninda kimse bulunsun bulunmasin zarari mutlak surette ödemek gerekmez. Meger ki sahibi veya bakicisi hayvani kasden zarara sevketmis olsun! Bu taktirde hayvan âlet gibi olur ve zarari ödemek lâzim gelir.
Sâfiîler'e göre eger hayvanin yaninda sahibi, binicisi veya güdücüsü bulunur da hayvan agzi ile yahut ön veya arka ayaklari ile bir zarar yaparsa, yaninda bulunan kim olursa olsun o zarari öder. Sayet insan öldürürse diyetini hayvanin basindaki sahsin âkilesi öder; ayrica o sahsin kendi malindan keffâret vermesi îcâb eder.
Imam Mâlik, Leys ve £ vzâî, hayvanin ön veya arka ayagi ile yaptigi zararin ödenmiyecegine kail olmuslardir.
îmam Âzam'a göre hayvanin arka ayagi ile yaptigi zarar ödenmez; fakat ön ayagi ile yaptigi ödenir; çünkü ön ayagini kontrol ve muhafaza mümkündür. Zararciligi bilinen bir hayvan gündüzün bir zarar yapar da yaninda kimse bulunmazsa sahibinin ödemesi icabeder. Zîra bu halde o hayvani baglamasi ve basi bos salmamasi gerekirdi.
Hayvanin geceleyin yaptigi zarara gelince : Imam Mâlik 'e göre sahibi öder. Sâfiîler: «Sahibi hayvanim muhafaza hususunda kusur ederse öder; kusur etmemisse Ödemez.» demislerdir.
Hanefîler'in cumhuruna, göre hayvanin gündüzün otlayarak yaptigi zarar Ödenmez.
2- Kuyu zararlarinin heder olmasi için kazilan kuyunun milk olmasi yahut kirlarda bulunmasi sarttir. Bir kimse sahibinin izni olmaksizin birinin milkine yahut herkesin gelip geçtigi yola kuyu kazar da o kuyuya bir insan düserek ölürse Hane'r'îler'le Sâfiîler'e göre diyetini kazanin âkilesi öder. Sâfiîler «Ayrica keffâret de lâzimdir» demislerdir. Insandan baska bir sey düserek telef olsa kuyuyu kazan öder.
Rikâz: Sâfiîler'le Hicaz ulemasina göre cahiliyet devrinden kalma define demektir. Hanefîler rikâzi: «Yerde gömülü mal» diye ta'rîf ederler; ve bundan hem defineyi hem de ma'deni kasde-derler. Burada ondan murâd: Ma'den içinden çikan altin parçalandir. Ri-kâzin hükmü bütün ulemaya göre beste birini vermektir. Yalniz eimme-i selâse (Mâlik, Safiî ve Ahmed) rikâzda nisabi sart kosmuslardir. Çünkü onlara göre rikâz zekâttir. Fakat üzerinden sene geçmesi bazilarina göre sart degildir. Hanefîler'e göre rikâz zekât olmadigi için nisab sart degildir. Az olsun çok olsun beste birini vermek îcâb eder. .
Dâvûd-u Zahirî, tshâk, Îbni'l-Münzir, Imam Ahmed ve Sâfiîler 'den Müzeni ile Büveytî nisâbla birlikte üzerinden sene geçmesini de sart kosmuslardir.
Bir müslüman kendi milkinde ma'den bulursa ona mâlik olur. Ve îmam Âzam'la îmam Ahmed'e göre nisab miktarini bulup üzerinden sene geçmedikçe bir sey vermek lâzim gelmez. îmam Ebû Yûsuf'la Muhammed'e göre derhal beste birinin verilmesi îcâb eder. îmam Mâlik'le Safiî ise derhal zekâtinin verilecegine kail olmuslardir.
Daglarda, kirlarda ve sahipsiz yerlerde bulunan rikâzin beste dördü bilittifak bulanin mali olur. Baskasinin milkinde bulunan ise milk sahibine yahut mirasçilarina aiddir. Mirasçisi da yoksa Beytülmal'e verilir. Hanefîler 'den Imam Ebû Yûsuf istihsanen bulana verilebilecegini söylemistir.
Hanefîler'e göre ma'deni bir müslümamn veya zimmînin bulmasi hükmen birdir. Bu hususta kadin-erkek, köle ve câriye arasinda da fark yoktur. Yalniz harbî müstesnadir. Îbni'l-Münzir: «Kendilerinden ilim belledigim üstadlarim zimmînin buldugu rikâzdan beste bir alinacagina ittifak etmislerdir; Safiî de onlardan biridir.» de-,

misse de diger Sâfiîyye ulemâsi bunu kabul etmemis; kâfirden zekât ahnamiyacagim kitaplarinda beyân etmislerdir.

Rikâzin beste birinin nereye Verilecegi ihtilaflidir. Hanefîler'e göre ganimet kimlere verilirse bu da onlara verilir. Imam Mâ1ik'le bir rivayette Imam Ahmed'in ve Sâfiîler 'den Müzenî ile Ebû Hafs'in kavilleri de budur. Imam Muhammed'-den bir rivayete göre Kur'ân okuyan talebeye, hastalara ve sâi-reye verilebilir. îmam Sâfiîye göre zekâtin verildigi siniflara verilir.

---

[1] Sûre-i M&ide, âyet: 37

[2] Yankesicilik.

[3] Kaadî lyâz i «Dogrusu Dimaskî'nIn nüshasinda oldugu yîbi: Yahya b. Yala da babasindan, o da Gaylân'dan... demelidir.» diyor.

[4] Sûre-i Mâide, âyet: 41.

[5] Sûre-i Mâide, âyet: 44-45. .

[6] Sûre-i Mâide, âyet: 47.

[7] Buradaki kadindan murâd zevcesi degil, zina ettigi kadindir. Nitekim rivayetin birinde «bir kadin» denilerek buna isaret olunmustur.

[8] Âyet-i Kerîme

[9] Dânâc ve dânâ: Fârisîde âlim mânâsina gelirler.

[10] Buhâri ve Müslim'de bu zattan baska Hudayn isimli râvi yoktur.

[11] Süre-i Hucur&t, âyet: 6.

[12] Ebû Hasîn Osman b. Asim El-Esedî: Kûfelidir.

[13] Umeyr b. Saîd: Tabiînin büyüklerindendir. 115 t&rihinde vefat etmistir.

[14] Ebû Idrîs Aizullah. b. Abdillâh; Dimasklidir. Huneyn harbînde dogmus; Ibni Mes'ud, Muâz ve Ubâde hazerâtindan hadîs rivayet etmistir. Dimesk'da kadilik yapmis âbid ve âlim bir zâttir. 80 tarihinde vefat etmistir

[15] Süre-i Mümtehine, âyet: 12.

[16] Sûre-i Nisâ\ âyet: 116.